

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Anden (sidste) behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ungdomsuddannelserne.

(Beslutningsforslag nr. B 83. Fremsat 12/3 80. Første behandling 27/3 80. Betænkning 2/6 80).

Der var stillet 13 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Ændringsforslagene sattes først til forhandling.

Forhandling

Nørgaard Sørensen (S):

Jeg skal kun ganske kort kommentere de ændringsforslag, der er blevet fremsat, idet jeg på socialdemokratiets vegne skal komme med nogle generelle bemærkninger om selve beslutningsforslaget, så snart vi har stemt om ændringsforslagene.

Der er jo indgået en aftale mellem 5 partier om dette beslutningsforslag, og denne aftales indgåelse får et konkret udtryk i de ændringsforslag, der er stillet af ministeren, og som er aftalt mellem de 5 partier. Det er klart, at dem stemmer vi for.

Hvad angår de af retsforbundet stillede ændringsforslag, så stemmer vi imod, ikke kun fordi de ikke indgår i den aftale, de 5 partier har indgået, men også fordi vi indholdsmæssigt er meget betænkelige ved dem. Så vidt vi kan se, lægger retsforbundet op til, at amtsrådene skal have endnu større beføjelser, også hvad angår uddannelsernes indhold, end vi ønsker. Vi ønsker at fastholde arbejdslivets organisationers indflydelse på indhold, styring, dimensionering og pædagogisk planlægning. Derfor kan vi ikke støtte retsforbundets ændringsforslag.

Bertel Haarder (V):

Jeg kan på venstres vegne anbefale alle de ændringsforslag, der er stillet af ministeren, og vil gerne opfordre til, at man bemærker, at der derved sker ganske betydelige ændringer i ministerens forslag. Venstre var oprindeligt forslagsstiller til et tilsvarende forslag, og det har vi ladet ligge i udvalget. Til gen-

gæld er de væsentligste tanker deri, som ikke var med i ministerens forslag i forvejen, nu kommet med i form af ændringsforslag.

Vi lægger megen vægt på bemærkningen i betænkningen om, at man skal bekæmpe dobbeltuddannelser. Det er det, der koster samfundet meget dyrt. Vi lægger megen vægt på, at ministeren skal gøre en indsats ikke bare for at skaffe praktikpladser, men også for at skaffe lærepladser. Vi lægger vægt på, at vi ikke i punkt 6 lægger os fast på, at vi skal have én model for ungdomsuddannelserne, men at vi fortsat har et åbent system, hvor der er plads til de store forskelligheder, som de forskellige erhverv har brug for, og som de forskellige unge med deres vidt forskellige forudsætninger og ønsker og evner har brug for. Vi lægger vægt på, at erhvervsvejledningen bliver bragt på plads. Det har ikke noget med ændringsforslagene at gøre, men det har noget at gøre med sagen som helhed. Vi lægger vægt på, at man i andre bestemmelser bløder den lidt faste formulering, der var i ministerens oprindelige forslag, op ved at ændre »skal« til »bør«. Det blev der i går aftes grint lidt ad ved en festlig lejlighed. Det skal man ikke grine mere ad, end at det faktisk er meget vigtigt for venstre at bevare et rummeligt uddannelsessystem. Det er det, der ligger i det, og derfor skal jeg anbefale også det.

Karen Højte Jensen (KF):

Der er sket nogle omskrivninger af det beslutningsforslag, men ikke ændret væsentligt på indholdet. Intentionerne er de samme.

Jeg vil godt komme med nogle kommentarer til punkt 6. Det var netop det punkt, hr. Bertel Haarder var så glad for. I det punkt, også i ændringsforslaget, får vi nu en ændring af gymnasiets formål. Det er sådan, at gymnasiet fremtidig i lighed med andre ungdomsuddannelser skal give erhvervskompetence ved siden af den studieforberevende kompetence, det giver i øjeblikket. Det vender vi os meget kraftigt imod. Man siger, at der i alle ungdomsuddannelser skal indgå almene fagområder. Det finder vi det kan være meget vanskeligt at tilgodese, for alle områder i hvert fald.

I ændringsforslag nr. 7 står der, at man skal have relevant praktisk beskæftigelse inden for arbejdslivet i ethvert uddannelsesfor-

[Karen Højte Jensen]

løb. Og så kan man jo spørge sig selv, hvad relevant praktisk beskæftigelse er. Går »relevant« på undervisningsindholdet, eksempelvis i en matematisk gymnasieklasse, eller er det relevant i forhold til det omliggende samfund? Disse ting står aldeles uafklarede. Handler det om livserfaring? Skal man kvalificere sig til arbejdslivet, eller hvad handler det om? For gymnasiet og HF's vedkommende skal man dog kun i korte perioder have praktisk beskæftigelse. Korte perioder, hvad er det? Er det 14 dage 2 gange om året i de 3 gymnasieår, eller hvad er det? Det ved vi meget lidt om. Uanset om det er korte perioder flere gange om året, eller hvad det er, mener vi helt klart, at det, at gymnasiet nu skal give erhvervskompetence, gør, at det faglige niveau sænkes. Det kan ikke undgås, at man her må tage tid fra de boglige, teoretiske fag.

Selv om der i de enkelte punkter er en del opblødning – i enkelte punkter har man jo ændret »skal« til »bør« – så vil jeg sige, at i hovedprincippet er beslutningsforslaget efter vor opfattelse uændret. Vi ønsker ikke at gå ind i substansen i forslaget og stemmer derfor imod alle ændringsforslag fra retsforbundet ud over dem fra aftalepartnerne.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Der står ikke en lyd om, at gymnasiet skal give erhvervskompetence.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Så kommer jeg desværre til at læse op for hr. Bertel Haarder. Der står i punkt 6, at i de enkelte ungdomsuddannelser skal der indgå fag, der giver eleverne de nødvendige forudsætninger for at kvalificere sig til erhvervs-mæssig beskæftigelse eller til korterevarende eller længerevarende videregående uddannelse.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Bemærk ordet »eller«!

Ebba Strange (SF):

SF har tilsluttet sig den aftale, der ligger om de ændringsforslag, vi behandler i øje-

blikket, til forslaget om ungdomsuddannelserne. Jeg tror, at det foregående lille replikskifte fortæller tingets medlemmer – i hvert fald os i socialistisk folkeparti – at i og med, at vi har indgået den aftale, er vi ikke færdige med at diskutere uddannelser mellem de partier, der har indgået aftalen. Det er helt givet, at der stadig er mange, mange, mange ting at debattere.

Der er også noget andet, som allerede er fremgået af de faldne replikker, nemlig at ordet »skal« mange steder er blevet ændret til ordet »bør«. I det hele taget er forslaget måske blevet lidt løsere i det, end det oprindeligt var fra ministerens hånd. På den anden side finder vi ikke i SF nogen væsentlige forringelser i det. Det, der er helt afgørende for os, er, at »skal« er blevet stående de steder, hvor det stod, og hvor det for os har været meget afgørende at det blev stående.

Det er klart, at den lidt løsere form, beslutningsforslaget har fået med disse ændringsforslag – eller vil få, hvis de bliver vedtaget – også giver flere fortolkningsmuligheder, og det er på den baggrund, det, jeg startede med at sige, at vi naturligvis ikke partierne imellem er færdige med at diskutere ungdomsuddannelser, skal forstås.

En anden grund til, at vi fra SF's side er gået med i denne aftale, er, at det gav os en mulighed for i betænkningen at få præciseret den forpligtelse, der hviler på centralt hold, på de lokale områder og ikke mindst på de enkelte skoler, til at hjælpe de unge mennesker, som går på EFG's basisår, til at kunne fortsætte og fuldføre deres uddannelse. En betingelse for dette er som bekendt, at de er i stand til at få en praktikplads som led i deres andendelsuddannelse. Jeg talte ved førstebehandling om, at jeg fandt, det var et af de allerstørste problemer, vi stod med i ungdomsuddannelserne, og derfor er jeg glad for den præcisering, der er kommet ind i betænkningen, om, at der skal gøres en særlig indsats for at få dette kæmpestore problem løst.

Ole Vig Jensen (RV):

Vi kan fra radikal side stemme for de af ministeren stillede ændringsforslag. Ændringsforslagene er udtryk for den forbedring af beslutningsforslaget, som forliget mellem de 5 partier har sikret. Jeg skal derfor vente

[Ole Vig Jensen]

med de mere generelle bemærkninger om også ændringsforslagene til debatten om selve lovforslaget.

Til ændringsforslagene stillet af retsforbundet kan jeg sige, at dem vil vi fra radikal side stemme imod, ikke fordi der ikke i en del af dem er ting, som vi udmærket kunne acceptere i det radikale venstre, men vi har altså fundet en bedre balance i de ændringsforslag, der nu knytter sig til selve beslutningsforslaget, og dem henholder vi os til.

Mimi Jakobsen (CD):

Vi har naturligvis fra CDs side været meget opmærksomme på, om der med disse ændringsforslag, som dels er fremkommet på grund af forliget, dels er stillet af retsforbundet, er kommet så væsentlige forbedringer af forslaget, at vi kunne tænke os at stemme for nogle af dem. Jeg må desværre sige, at det ikke er vores opfattelse, at der er fremkommet forbedringer. Jeg er i høj grad enig med den konservative ordfører i, at det er en strid om ord, det er nogle formuleringer, der kan fyldes ud med hvad som helst.

Vi ønsker altså ikke at medvirke til dette forslag, det kan vel ikke undre nogen, og vi ønsker heller ikke at medvirke til ændringsforslagene, fordi de ikke trækker tilstrækkeligt i den rigtige retning. Gjorde de det, ville vi gerne være med til at forbedre forslaget, som vi i øvrigt ikke vil stemme for, men vi finder altså ikke, at det er tilstrækkeligt. Det er ikke tilstrækkeligt, at man erstatte et »skal« med et »bør«, for der er ingen som helst hindring for, at de mennesker, der skal administrere dette, og som ønsker at gå i en bestemt retning, fortsat kan gøre det og oven i købet bør gøre det.

Vi må derfor afvise samtlige ændringsforslag.

Steen Folke (VS):

Ligesom hr. Ole Vig Jensen vil jeg komme tilbage til nogle af ændringsforslagene mere principielt i mit generelle indlæg om et øjeblik.

Jeg skal nøjes med at sige ganske kort for nærværende, at retsforbundets ændringsforslag nr. 5 og nr. 10 vil vi stemme imod. Vi er ikke enige med retsforbundet i, at gymnasiet skal opretholdes i sin nuværende form, og heller ikke om mesterlæren eller om, at den

pædagogiske styring skal ligge i amterne. Retsforbundets ændringsforslag nr. 1 vil vi hverken stemme for eller imod. Jeg må indrømme, at jeg ikke helt kan gennemskue, hvad det egentlig indebærer i forhold til den foreslåede, den eksisterende, formulering af punkt 1.

Blandt ministerens ændringsforslag er der to, vi vil undlade at stemme om, nemlig ændringsforslagene nr. 2 og nr. 4, der drejer sig om de punkter i beslutningsforslaget, vi i forvejen finder yderst problematiske. Vi vil ikke blande os i den præcise udformning og mener ikke, at de gør den store forskel. Samtlige øvrige ændringsforslag fra ministeren vil vi stemme imod, og det vil jeg argumentere for om et øjeblik.

Chr. Christensen (KrF):

Jeg skal blot i denne omgang sige, at vi kan anbefale at stemme for de af forligspartierne stillede ændringsforslag. Det er jo netop baggrunden for, at vores stilling er ændret fra at være stærkt forbeholden til at acceptere det forslag, der ligger nu. Selv om vi har stor sympati for væsentlige dele af det, der ligger i retsforbundets forslag, må jeg sige, at vi må stemme imod dem, idet vi betragter indholdet som sikret igennem de ændringsforslag, der ligger fra forligspartierne.

Alfred Hansen (DR):

Retsforbundet har stillet tre ændringsforslag. Det ene, ændringsforslag nr. 1, har til formål at få præciseret ønsket om, at uddannelsespolitik skal baseres på lige muligheder for alle. Det mener vi ikke er indeholdt i regeringens forslags formulering og indhold. Endvidere tilsligter vort første ændringsforslag, at uddannelsespolitiske initiativer tages gennem lovgivning og ikke gennem administrative forskrifter. Det er sådan, at der i regeringens og forligspartiernes forslag er en formulering om, at man skal tage de nødvendige initiativer, uden at man præciserer, om det skal være lovinitiativer eller det skal ske gennem administrative forskrifter.

Vort ændringsforslag nr. 5 skal ses ud fra ønsket om en mere præcis angivelse af strukturen i det uddannelsessystem, som vi tilstræber, nemlig en bevarelse af gymnasiet som en studieforberevende uddannelsesinstitution og opbygning af erhvervsuddannelser med mu-

[Alfred Hansen]

lighed for både praktisk uddannelse og studieforberevende, gymnasial uddannelse. Her tænker vi bl. a. på mulighederne for indførelse af et teknisk gymnasium tilsvarende handelsgymnasiet. Formuleringen af dette punkt tjener endvidere til at inødekemme ønsket om en vis paritet mellem uddannelserne af hensyn til grundskolens uddannelsesorientering og -procedure.

Endelig skal jeg sige om det sidste ændringsforslag fra retsforbundet, ændringsforslag nr. 10, at vi gennem denne formulering ønsker at få taget stilling til en opgavefordeling mellem stat og amt, idet der gives retningslinjer for, hvorledes en decentralisering kan foretages. Det er sådan, at det amtslige uddannelsesråd er tænkt dels som rådgivende for amtsrådet, dels som forum for koordineringsdrøftelser. Vi ønsker, at uddannelsesrådet, som vi foreslår oprettet, skal erstatte bl. a. kontaktudvalget vedrørende optagelse i 1. gymnasieklasse, og at det kan nedsætte de fornødne underudvalg, f. eks. optagelsesudvalg til 1. g, vejledningsudvalg og udvalg vedrørende alternativ undervisning på kortvarige kurser. Her tænker vi på eventuel forpraktik for bl. a. skoletrætte elever, og det ser ud til at blive mere og mere aktuelt at tage et specielt initiativ over for netop disse elever.

Jeg skal oplyse, at retsforbundet vil stemme for de ændringsforslag, regeringen har stillet, bortset fra de ændringsforslag, som kolliderer med retsforbundets ændringsforslag.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes, idet 5 stemte for, 139 imod; 6 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2-4

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5

forkastedes, idet 5 stemte for, 145 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 6-9

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 10

forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 11-13

vedtoges uden afstemning.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Forhandling

Nørgaard Sørensen (S):

Gennem 1970'erne har vi adskillige gange diskuteret fremtiden for ungdomsuddannelserne her i landet. Forskellige ministre har fremsat forskellige beslutningsforslag. Fælles for dem har dog været, at de har lidt en krank skæbne i og med, at de aldrig er kommet længere end til første behandling; derefter har der ikke vist sig et flertal for de forskellige beslutningsforslag i folketingets uddannelsesudvalg. Det har været lidt tragisk, for selve ungdomsuddannelsessektoren er vel den uddannelsespolitiske sektor, der er langt de største problemer med.

Man er nu nået frem til et resultat med hensyn til beslutningsforslag nr. B 83 fra undervisningsministeren. I socialdemokratiet finder vi, at det er et godt og et rimeligt resultat, vi sammen med venstre, SF, de radikale og kristeligt folkeparti er nået frem til.

For første gang vedtager folketinget en principbeslutning om, at alle unge skal have tilbud om en ungdomsuddannelse. Beslutningsforslaget slår fast, at der skal ske en udbygning og en geografisk spredning af uddannelsestilbuddene. Desuden forstærkes indsatsen over for de unge, der ikke er umiddelbart motiverede for en fortsat uddannelse. Uddannelserne bør have almene fagområder, der også kan åbne mulighed for videregående uddannelse, ligesom indsatsen over for voksenuddannelserne bør forstærkes.

Endelig siges det, at amterne skal inddrages i uddannelsernes fysiske planlægning, mens den centrale styring og dimensionering fortsat skal ligge i undervisningsministeriet i samarbejde med arbejdslivets organisationer. Vi finder denne beslutning vigtig, fordi den skaber baggrund for lovinitiativer fra ministeriets side omkring ungdomsuddannelserne.

Der kan ikke være tvivl om, at indsatsen i første række må koncentreres om endeligt at

[Nørgaard Sørensen]

løse kapacitetsproblemerne i de erhvervsfaglige uddannelser. Det er simpelt hen en urimelighed, at der ikke findes pladser nok til alle de unge, der søger f. eks. en EFG-uddannelse, når vi samtidig siger, at vi ønsker de faglige uddannelser opprioriteret. Det er samtidig vort håb, at det i samarbejde med arbejdslivets organisationer vil vise sig muligt at fremskaffe det tilstrækkelige antal praktikpladser. Vi vil understrege, at alle skoler bør føle det som en moralsk forpligtelse at hjælpe de unge, som går på skolerne, til at finde praktik- og lærepladser. Vi skulle nødig ende i en situation, hvor det viser sig umuligt at løse dette problem ad frivillighedens vej, for det kunne jo medføre krav om lovgivning på dette område.

Vi håber som sagt, at vi med dette beslutningsforslag er nået et skridt i retning af den nødvendige opprioritering af de faglige uddannelser, så vi kan opnå fri adgang til disse uddannelser og undgå, at nogle afvises på grund af pladmangel.

Vi tror også, at vi er nået et skridt i retning af at gøre ungdomsuddannelsessystemet mere fleksibelt og mere overskueligt, samtidig med at vi åbner op for at skabe genveje mellem uddannelserne.

Ligeledes er vi særdeles tilfredse med beslutningsforslagets klare tilkendegivelse af, at erhvervs- og studievejledningen skal være meget bredere og mere omfattende, bl. a. for at gøre de unge opmærksomme på, at gymnasiet ikke nødvendigvis er den eneste og bedste vej at gå.

Selv om dette beslutningsforslag nu vedtages, tror vi dog, at der også i fremtiden skal tages mange politiske livtag for at løse problemerne. Der er stadig uenighed om en række væsentlige punkter, og der er ingen grund til at skjule, at der også er uenighed mellem de 5 partier, der i dag stemmer for beslutningsforslaget, om en række væsentlige punkter. Det ville være en skam at påstå det modsatte. Vi tror f. eks. ikke, at der er principiel enighed mellem socialdemokratiet og venstre om mesterlærers fremtid; de to partiers holdninger er jo kendt på dette område. Men vi erkender naturligvis EFG-lovens ord om, at dette spørgsmål først og fremmest afgøres i erhvervsuddannelsesudvalgene under hvert hovederhvervsområde, hvor arbejdslivets organisationer jo er paritetisk repræsenteret.

Derfor er beslutningsforslaget i den udformning, det nu har fået, først og fremmest udtryk for de intentioner og principper, der har kunnet blive enighed om mellem de 5 partier, og det er, hvis man læser det igen, trods alt slet ikke så lidt.

Vi håber og tror på, at denne folketingsbeslutning vil kunne være medvirkende til at løse de store problemer, som de unge, der i dag slet ikke får nogen uddannelse, lider under. Det kan efter vores opfattelse kun ske ved at satse på uddannelse, der er meningsfyldt, som er tilpasset i sit indhold til de grupper af unge, der drejer sig om, og som samtidig giver dem kompetence og derved mulighed for at fortsætte i tilværelsen.

Bertel Haarder (V):

Jeg vil lige korrigere en enkelt ting: lærlingeuddannelsens fremtid afgøres ikke af de faglige udvalg, men af ministeren. Vi vil derfor til enhver tid fastholde, at ministeren skal have parlamentarisk flertal her i tinget for, hvad hun gør på dette felt. Det var blot for, at vi er helt sikre på den sag.

Så vil jeg i øvrigt takke både kristeligt folkeparti og det radikale venstre. Det er vist almindeligt kendt, at de to partier har forhandlet med regeringen, længe før venstre kom ind i billedet, og det er også kendt, at begge partier sagde til ministeren, at skulle der komme et resultat her før sommerferien, så kunne hun lige så godt gå i gang med at forhandle med venstre med det samme. Det skete, og der kom heldigvis et resultat ud af det. Jeg vil gerne takke kristeligt folkeparti og de radikale for, at de på den måde medvirkede til, at der blev et bredt forlig allerede nu om denne sag, om disse målsætninger. Sagen er ikke klaret, men der er opstillet nogle målsætninger.

Jeg vil også gerne takke ministeren for den bevægelighed, hun har vist i spørgsmålet. Ministeren får her i dag om lidt både en gave og en opgave. Hun får en gave på den måde, at vi har vist hende en tillid, som vi altid gerne viser, men som et oppositionsparti jo altid må overveje grundigt om man vil vise.

Jeg tror egentlig, at hvis det var sådan, at venstre var glad for alt vedrørende ungdomsuddannelserne, som de er i dag, så ville vi ikke se nogen som helst grund til at gå ind i

[Bertel Haarder]

dette forlig. Måske skyldes det konservative folkepartis holdning, at det konservative folkeparti er mere tilfreds med tilstandene, som de er i dag, end venstre er. Det er muligvis den psykologiske forklaring på, at vejene har skiltes her. Der er ting på dette felt, som venstre finder aldeles utålelige, noget, der må rettes op, og en del af det er vi heldigvis enige med socialdemokratiet om, og det er baggrunden for, at der her blev et forlig.

Vi har så at sige villet fjerne enhver undskyldning hos ministeren for ikke at gå i gang med det samme og få løst nogle af disse problemer. Hvis vi havde fået druknet sagen i udvalget endnu en gang, så havde ministeren haft den bedste undskyldning for også at lade alle de ting, vi er enige om, ligge, og denne undskyldning ville vi hverken give ministeren eller administrationen.

Dermed kommer jeg ind på den opgave, der ligger i det, som ministeren får om lidt. Jeg vil allerede nu bebude, at vi allerede tid efteråret vil begynde at spørge til, hvordan det egentlig går med disse målsætninger, vi her har nedfældet. Hvordan det går med at få begrænset dobbeltuddannelserne, med at få ændret optagelseskraevne, hvordan det går med at få fremskaffet ikke blot flere praktikpladser, men også flere lærepladser. Hvordan det går med at få rettet op på erhvervsvejledningen. Hvordan det går med at få forhandlet med organisationerne om at gøre plads for de unge, så de kan få relevant erhvervspraktik og ikke bare tilfældig erhvervspraktik. Hvordan det går med at få skabt meritoverførsel, sådan at vi får disse afstigningsmuligheder og undgår blindgyder i uddannelsessystemet.

Der er sandelig nok at tage fat på. Ministeren har fået en gave, men sandelig også en meget stor og tung opgave, og den vil vi holde ministeren fast på – jeg havde lyst til at sige: klynge hende op på – til efteråret. Derfor lægger jeg megen vægt på opgaven, som her stilles.

Karen Højte Jensen (KF):

Indholdet af dette beslutningsforslag med de ændringer, der netop er vedtaget, betragter vi fra konservativ side som en stor skuffelse.

Vi finder, at det er vigtigt at gøre en kraftig indsats og en hurtig indsats for at lede

flere unge over i erhvervsuddannelserne og dermed begrænse tilgangen til det almene gymnasium. Derfor ønsker vi kapaciteten i erhvervsuddannelserne øget. Det er vigtigt, at vi får en geografisk spredning. I dag ligger der jo næsten et gymnasium på hvert hjørne, og eleverne har meget kort vej til et gymnasium, hvor det er rimeligt, at de får en praktisk mulighed for også at søge en erhvervsskole, så man får en ændring af strømmen til gymnasiet.

Hr. Bertel Haarder nævnedes, at grunden til, at vi tog afstand fra dette forslag, var, at vi nok var mere tilfredse med forholdene, end venstre var, men jeg mener, at netop de ting, jeg her har påpeget, viser, at vi ønsker nogle af disse ting ændret.

Vi mener også, at der i samarbejde med arbejdsmarkedets parter må gøres en ekstra indsats for at skaffe flere praktik- og lærepladser. Disse foranstaltninger kunne dog iværksættes uden dette beslutningsforslag og burde for længst have været klaret, og jeg erindrer mig hr. Bertel Haarders tale ved førstebehandlingen, hvor han netop sagde, at dette var et overflødigt forslag, tingene kunne for længst have været klaret.

Beslutningsforslaget drejer sig ikke om at få ryddet lidt op, men om at ændre de grundlæggende principper i ungdomsuddannelserne. De grundlæggende principper fra folkeskoleområdet skal overføres til ungdomsuddannelserne på en sådan måde, at der tilføres de sidstnævnte uddannelser nogle værdier, så der skabes forbindelse mellem de to skoleområder. Det betyder altså, at enhedsprincippet skal videreføres i ungdomsuddannelserne. Et sådant princip går vi imod, da vi mener, at alle uddannelser skal tilrettelægges, så de tilgodeser den enkeltes evner, anlæg og interesser. Hvad med prøver og karakterer? Skal princippet om frivillige prøver også overføres til ungdomsuddannelserne?

Det eksperiment, som jeg finder at vedtagelsen af folkeskoleloven var, må jeg undre mig over at de samme partier nu vil gentage. Her tænker jeg selvfølgelig også på den måde, loven efterfølgende er blevet administreret på. Vi ønsker ikke at give undervisningsministeren vide beføjelser, ikke så vide som dette beslutningsforslag lægger op til. I lyset af erfaringerne med folkeskoleloven føler vi os utrygge.

[Karen Højte Jensen]

Ordet »ligeværdighed« spørger stadig. Er det et ord, som i denne sammenhæng ikke skal tillægges større værdi? Betyder ligeværdighed blot, at det skal være lige værdigt at have en praktisk og en akademisk uddannelse? Så er ordet jo totalt overflødigt. Når det stadig væk eksisterer i dette beslutningsforslag, vil jeg tillægge det reel betydning, og jeg vil her referere, hvad sektorrådet for dette uddannelsesområde lægger i ordet. Sektorrådet er jo ikke et tilfældigt sammenrend uden nogen indflydelse, det viser erfaringerne. Sektorrådet siger, at større ligeværdighed i uddannelserne bl. a. opnås ved at lade praktiske, håndværksprægede fag og boglige, teoretiske fag indgå både i den almene erhvervskompetence og i den almene studiekompetence.

Jeg må sige, at jeg faktisk føler det lidt søgt, når hr. Bertel Haarder nu ligesom vil distancere sig fra det, man i 1977 besluttede om mesterlærers forhold til EFG. Nu mener hr. Bertel Haarder, at ministeren skal have politisk flertal. Jeg troede, at hr. Bertel Haarder gik ind for nærdemokrati, så jeg troede faktisk, at når man i de enkelte fagudvalg var enige om at indstille det til ministeren, så måtte det have en reel vægt.

I den anledning får jeg lyst til at spørge, idet venstre jo udsendte en pressemeddelelse om, at nu havde man sikkerhed for, at mesterlæren kunne bevares: hvor står det i forslaget? Der står til gengæld i punkt 6, at alle uddannelser skal være brede og varierede, og at der skal lægges større vægt på det almene, også inden for mesterlæren. Jeg vil da godt spørge, hvordan alle disse ting hænger sammen. Jeg mener tværtimod, at man nu her giver mesterlæren et vist dødsstød, fordi man siger, at alle uddannelser skal være brede og varierede.

Som jeg var inde på ved omtalen af ændringsforslagene, finder vi, at dette forslag vil være med til at ødelægge gymnasiet. Nu skal alle uddannelserne rodes sammen. Det boglige, teoretiske niveau i gymnasiet vil blive forringet, og dette forstærkes af, at der samtidig skal indgå praktisk beskæftigelse. Ministeren siger, at der ikke er tale om afgørende ændringer af gymnasieskolen, men hvad er så afgørende ændringer, når de her nævnte ændringer åbenbart ikke betragtes som afgørende? Der skal ske en lovjustering, når denne principbeslutning er vedtaget, en

gennemgang af undervisnings- og eksamensbekendtgørelser og de vejledende retningslinier for undervisningen. Vi er bekymrede for gymnasiet, som vi ønsker at fastholde som studieforberedende til de videregående uddannelser, og jeg føler mig naiv, hvis jeg tror, at de ændringer og justeringer, der skal ske, vil give en opstramning af gymnasiet.

I øvrigt vil jeg godt spørge, hvor vi i dette beslutningsforslag finder noget som helst hensyn til de unge, til de motiverede, til de dygtige elever. De lades i stikken i forhold til de umotiverede. Forslaget handler alt for lidt om dygtighed og kvalitet i uddannelserne, for ikke at sige om udfordringer. Vi mener fra konservativ side, at samfundet skal bygge på dygtige unge. Det er dem, der skal føre os videre.

Halvgaard (FP):

Danmark har for øjeblikket op imod 30.000-40.000 unge, der er uden beskæftigelse, og som er henvist til arbejdsløshedsunderstøttelse eller midler fra bistandskontoret. En sådan situation er uholdbar, ja, det er et så alvorligt problem, at samfundet har krav på, at folketingsret tager initiativ til at løse problemet for de unge. Jeg kan blot henvise til grundlovens § 75. Desværre er der her i folketingsret gennemført en lovgivning, som umuliggør opfyldelsen af § 75. Jeg tænker her bl. a. på u hensigtsmæssige overenskomstkrav med garantiløn og mindsteløn, der forhindrer mange i at få beskæftigelse. Ligeledes en arbejdsmiljølov, der i mange tilfælde er til hinder for skabelsen af nye arbejdspladser. Det er yderst ulykkeligt, og det mener jeg sådan set er det største problem, vi har. Derfor må hovedopgaven for folketingsret være at gennemføre en erhvervs politik, der øger beskæftigelsen også for de unge og dermed naturligt skaber grundlag for flere praktikpladser for lærlinge.

Nu prøver man bl. a. med dette forslag at gå den modsatte vej og på en vis måde ad kunstig vej løse alle ledighedsproblemerne, nemlig ved at uddanne sig ud af problemerne uden at tage hensyn til, hvad samfundet har behov for. Det er en god, men det er også en dårlig løsning. Naturligvis understreger fremskridtspartiet nødvendigheden af at tage den eksisterende uddannelsesstruktur og undervisningsindholdet op til overvejelse og

[Halvgaard]

revision og nærmere vurdering, bl. a. som undervisningsministeren har gjort det i forbindelse med det foreliggende forslag.

Der er mange problemer, bl. a. stigningen i tilgangen til gymnasiet, som flere ordførere har været inde på, og den efterfølgende vækst i søgningen til de længerevarende videregående uddannelser. Det er uacceptabelt, og det har fremskridtspartiet i modsætning til andre partier klart erkendt ved at gå imod yderligere gymnasieudbygning og ved at foreslå en skærpet adgangsbegrænsning til de videregående uddannelser. Det skal være helt klart, at fremskridtspartiet ikke ønsker, at de enkelte uddannelsesinstitutioners identitet udviskes.

Vi anser ikke dette beslutningsforslag for tilstrækkeligt til at løse problemet, nemlig at give uddannelsestilbud i overensstemmelse med samfundets behov. Forslaget er efter min mening upræcist og intetsigende, ikke mindst på grund af alle de stillede ændringsforslag med ordet »skal«, der erstattes af »bør« osv. Jeg er bange for, at det vil gå med ungdomsuddannelserne, altså den lovgivning, vi nu kan forvente om ungdomsuddannelserne, som med folkeskoleloven. Der er 5 partier, der nu vil gennemføre forslaget, og jeg tror altså, at det bliver et kompromis, som er utilfredsstillende for alle.

Fremskridtspartiet vil derfor vente med at tage stilling til intentionerne i forslaget, indtil de endelige lovforslag foreligger, som jeg forventer bliver fremsat i løbet af kort tid.

Ebba Strange (SF):

Ved førstebehandlingen af beslutningsforslaget, hvis afsluttende behandling vi nu er i færd med, gav jeg udtryk for nogle af SFs principielle tanker omkring uddannelse for alle i dette land i 12 år. Vi er jo ikke illusionister i socialistisk folkeparti. Vi har et ret realistisk syn på, hvordan virkeligheden ser ud, og vi ved, at en 12-årig enhedsskole ikke ligger inden for rækkevidde i de nærmeste år. Derfor er det os meget magtpåliggende at få besluttet et eller andet, der kan give de unge mennesker, der forlader folkeskolen, en større tro og en større tillid til, at der er brug for dem i det samfund, de lever i.

En af de meget vigtige grunde til, at SF tilslutter sig dette forslag, er formålsparagrafen. I og med, at vi vedtager denne formåls-

paragraf får vi en forpligtelse for samfundet til at tilbyde hvert enkelt ungt menneske i dette land en reel mulighed for at få en ungdomsuddannelse, og det synes jeg er vigtigt. Jeg synes, det er så vigtigt, at vi ikke under nogen omstændigheder kunne have gået imod det. Under alle omstændigheder måtte vi gå ind og interessere os for, hvordan resten af dette så skal se ud.

Det er klart, at der er ting i resten, som vi også er usikre på, for hvordan vil det egentlig blive udformet, hvordan vil det blive udformet i lovgivningsstof, hvordan vil det blive udformet administrativt? Men i og med at vi er med til at gennemføre beslutningsforslaget, regner vi også med at få nogen indflydelse på, hvordan de ting, der skal følge det op, kommer til at se ud. Der bliver mange diskussioner om det, ingen tvivl om det, men jeg håber, at det kan lykkes at nå nogle fornuftige resultater.

Vi ville gerne have afskaffet mesterlæren, det er der vist ingen i dette land, der er i tvivl om, og vi ville forfærdelig gerne have genindført lønnen på basisåret i EFG-uddannelserne. Ingen af delene er der realistisk mulighed for i øjeblikket. Nu ser vi så til gengæld, hvordan de faglige organisationer selv får afskaffet mesterlæren på nogle områder, men til gengæld uden at få genindført basislønnen. Det kan godt bekymre mig lidt, for for os i SF hænger de to ting meget nøje sammen, al den stund vi ved, at det er de allerdårligst stillede unge, der i nogle tilfælde vælger mesterlæren i stedet for EFG-uddannelsen, fordi de ikke har råd til andet. Derfor er jeg selvfølgelig også meget spændt på – vi er det i SF – hvilket udspil der kommer med hensyn til punkt 12, der siger, at det må tilstræbes, at de økonomiske støtteordninger ikke virker forvriddende på de unges valg af uddannelsestilbud m. v.

I det hele taget er der under behandlingen af dette beslutningsforslag blevet talt meget lidt om penge, men hvis intentionerne i det virkelig skal opfyldes, koster det jo penge, det kan der ikke være nogen som helst tvivl om. Vi har stadig væk den ungdomsgruppe, der kun har fået en folkeskoleuddannelse, på 20–30 pct. af en årgang, og hvis vi skal leve op til det, der ligger i dette beslutningsforslag, så er det altså denne gruppe, der nu skal have ret til at få en uddannelse, og det er klart, at det koster penge. Jeg ved, at der

[Ebba Strange]

for nylig er kommet ansøgninger om flere uddannelsespladser til finansudvalget, og dette forpligter jo i hvert fald de folketingsmedlemmer, der har stillet sig bag beslutningsforslaget, til også at støtte de ansøgninger, der måtte komme, om udbygning af ungdomsuddannelserne, i dette hus eller i finansudvalget.

En anden årsag til, at jeg synes, at det, vi vedtager i dag, er rimeligt, er, at det er første gang, vi tager et skridt i retning af ikke at få fjernet skellet, heller ikke få hævet det, men sådan få trykket en lille smule på det skel, der er mellem de praktiske og de boglige uddannelser, i og med at der i alle ungdomsuddannelser skal indgå almene fagområder, der støtter elevernes faglige uddannelse, deres personlige udvikling og åbner mulighed for, at de kan kvalificere sig til kortere- og længerevarende videregående uddannelser. Det er den ene ting. Den anden ting er, at vi har indført praktisk virksomhed i alle ungdomsuddannelser.

De to ting sat ved siden af hinanden siger mig, at vi har fået taget hul på et princip, der for socialistisk folkeparti er et meget vigtigt princip, nemlig at der i en ungdomsuddannelse bør indgå både praktisk virksomhed og teoretisk virksomhed. Det allerbedste, vi kunne opnå, var, hvis den teoretiske og den praktiske virksomhed indgik i en smuk vekselvirkning med hinanden og støttede hinanden, for vi tror på, at det er den bedste måde, mennesker kan arbejde på, nemlig ved at underbygge deres teoretiske arbejde med praktisk virksomhed og omvendt. Jeg ved godt, at det kun er et lille skridt, vi har taget på vejen, men der er dog lukket op for det, og det synes jeg er vigtigt.

Der er også lukket op for, at vi skal have pillet lidt ved gymnasierne, og det er jo noget af det, der vil blive uenighed om blandt aftalepartierne, det er der slet ingen tvivl om. Vores indstilling i SF er i hvert fald, at vi skal have pillet ved dem. Der er efter vores vurdering gode forsøg i gang rundt omkring. Jeg tror, det er vigtigt – det er der også åbnet mulighed for – at forsøgene kan køre videre. Der kan oprettes nye forsøg efter nogle af disse principper, sådan at vi ad den vej kan nå frem til en mere samordnet ungdomsuddannelse end den, vi kan nå med det beslutningsforslag, der i dag bliver taget stilling til.

Vi har i uddannelsesudvalget i dag modtaget et brev fra Danmarks Lærerforening – det har jeg lyst til lige at nævne for tingets medlemmer – der har opholdt sig ved de ord, der bruges i beslutningsforslaget af ministeren, nemlig at garantien forudsætter, at de enkelte tilbud til de unge er ligeværdige. Når vi har spurgt efter, hvad det betyder, har vi fået at vide, at der i det med ligeværdigheden bl. a. ligger, at alle ungdomsuddannelserne skal kunne kvalificere både til videregående uddannelser og til erhvervs-mæssig beskæftigelse.

Dér peger Danmarks Lærerforening på, at en del af ligeværdigheden burde bestå i, at der blev fri adgang til gymnasierne, og det vil vi fra SFs side meget gerne støtte. Som bekendt stemte SF ikke for gymnasieloven, fordi vi fandt, at der lå en stramning i den nye gymnasielov i forhold til den gamle. Jeg synes, det er vigtigt, at vi arbejder videre med, at der ikke bliver stillet krav om bestemte prøver og bestemte karakterer for at gå ind i gymnasiet. Det har efter vores vurdering en del med denne ligeværdighed at gøre.

Nu er det jo et beslutningsforslag, vi står med her, og ikke et lovforslag, og vi har i den senere tid her i folketinget haft nogle oplevelser, der har vist os, at det, at man vedtager et beslutningsforslag, ikke gør det umiddelbart let og enkelt at komme videre med lovgivningsinitiativer. Det tror vi heller ikke det gør med dette forslag, men selv om det er barske vilkår, der hersker både i dette hus og uden for det, vil vi i SF ikke vige tilbage for at gøre forsøget på at få skabt et rimeligt lovgivningsarbejde til opfølgning af dette forslag. Imidlertid foreligger der jo et ret stort arbejde, inden vi kan få lovgivning fremlagt her.

Vi er i SF tilfredse med, at der skal foretages en kulegravning af alle de råd og styringsorganer, der eksisterer ikke mindst omkring EFG-uddannelserne, og det vil vi følge nøje for at få en forenkling af rådsstrukturen. Vi har i SF, det er også sagt tidligere fra denne talerstol, et ønske om at formindske arbejdsgivernes direkte indflydelse på EFG-uddannelserne.

For gymnasiernes vedkommende har jeg nævnt både den frie adgang og nogle flere forsøg.

[Ebba Strange]

Jeg tror, det er godt, at vi i folketinget i dag vedtager dette beslutningsforslag, fordi det også kan give lyst og mod ude omkring på de enkelte skoler, i lærerorganisationer, i elevorganisationer, til at gå i gang med at gøre sig nogle overvejelser, foretage et udredningsarbejde med hensyn til, hvilke ønsker og krav man fra disse organisationers side måtte stille til indholdet af en fremtidig lovgivning.

Ole Vig Jensen (RV):

Vi er i det radikale venstre meget tilfredse med, at vi i dag kan vedtage en principbeslutning om ungdomsuddannelserne, og føler det som en udmærket kulmination på den forespørgsel, vi rejste her i tinget for cirka et år siden. Vi synes også, det er meget tilfredsstillende, at det er lykkedes at skabe så bred tilslutning til beslutningsforslaget, som tilfældet er blevet. Jeg tror, det er om ikke en nødvendighed så absolut en fordel, at der netop blandt de forligspartier, der er med i denne beslutning, ses de samme, som er med i forliget omkring folkeskoleloven.

Jeg har allerede sagt, at de ændringsforslag, der nu er vedtaget, er udtryk for det forlig, der er indgået, og er en forbedring og en tydeliggørelse på en række områder af de hensigter, vi har med det pågældende beslutningsforslag. Men jeg synes ikke, jeg vil undlade at sige, at ministerens oprindelige udspil indeholdt en række udmærkede punkter, som havde et væsentligt indhold og er af betydning for den gruppe af unge, som vi her skal lovgive for – punkter, som stadig er med i beslutningsforslaget.

Jeg tænker her på et af de områder, som jeg tror det haster meget med at få taget op efter denne beslutning, nemlig styringen. Der er netop i et af punkterne indlagt en fremtidig styring af ungdomsuddannelserne, hvor vi fastholder, at det er undervisningsministeriet sammen med arbejdsmarkedets parter, men også andre parter, der beskæftiger sig med uddannelse, der skal have indflydelse. Det gælder først og fremmest indholdet af uddannelserne og den pædagogik, der skal være gældende, men vi har føjet til, at også amtskommunerne skal have indflydelse på den fysiske planlægning. Det har de i forvejen, når det gælder gymnasieudbygningen, og det har vi i og for sig set gode resultater af, i

688 Ft

hvert tilfælde når vi ser på det rent kapacitetsmæssige. Jeg tror, det er en fordel, at vi nu drager amtskommunerne med ind i den fysiske planlægning også af andre ungdomsuddannelser. Jeg tænker naturligvis ikke mindst på de erhvervs-mæssige uddannelser. Jeg tror, det giver mulighed for i højere grad at søge decentrale løsninger på dette område, hvilket er af betydning for det radikale venstre.

I øvrigt mener jeg, at vi ved udbygningen af gymnasierne netop har set den værdi, der ligger i geografisk at sprede uddannelsesinstitutionerne. Det stiller nogle andre krav til os – jeg må indrømme også af økonomisk art – men vejet op med de fordele, der er ved, at uddannelsesinstitutionerne, uddannelsesstederne ligger i nogenlunde rimelig nærhed af, hvor de unge bor, tror jeg, det er af stor betydning.

Efter vores opfattelse åbnes der også med dette beslutningsforslag op for, at vi kan gå i gang med en kapacitetsforøgelse ud over, hvad jeg ved ministeren allerede er i gang med, både når det gælder antallet af uddannelsessteder, og når det gælder udbygningen af praktik- og lærepladser. Det er ingen hemmelighed, at når vi i dag har omkring 40 pct. unge, som søger gymnasiet, så er det ikke for alles vedkommende, fordi det absolut er deres første og eneste ønske; for en dels vedkommende er det, fordi der ikke var tilbud om erhvervs-mæssige uddannelser i deres eget område. Jeg mener, at vi med beslutningsforslaget åbner op for, at vi i en hurtigere takt kan gå i gang med en udbygning af de erhvervs-mæssige tilbud for unge ud over hele landet. Jeg tror, vi gør både de unge, der søger gymnasiet, og gymnasiet selv en tjeneste ved, at der ikke er flere, der søger gymnasiet, end dem, der ønsker at gå den vej og bruge gymnasieuddannelsen som den studieforbere-dende uddannelse, den først og fremmest er tænkt som.

De bekymringer, som jeg har hørt fru Mimi Jakobsen og fru Karen Højte Jensen har givet udtryk for her – måske ikke helt ubegrundet i dagens situation, hvor der er meget stærk søgning til gymnasiet – tror jeg vil mindskes betydeligt. I det øjeblik vi får åbnet op for flere tilbud på de erhvervs-mæssige områder, vil tilgangen til gymnasiet tilpasse sig på en sådan måde, at gymnasiet lettere kan løse sine opgaver. Vi lægger i øvrigt fra

[Ole Vig Jensen]

radikal side megen vægt på, at der stadig skal være en fri adgang til at søge gymnasiet, og vi har en tro på, at når vi får bygget rigtigt ud her, vil de unge søge en bred vifte af uddannelser og ikke ensidigt gymnasiet.

Det er efter vores opfattelse et meget væsentligt punkt, at der allerede i punkt 1 gives en garanti for, at alle unge gives et uddannelses tilbud. Det er noget, vi lægger stor vægt på. Vi tænker ikke bare i denne sammenhæng på de formaliserede uddannelser, som vi allerede kender nu, men tænker på det i større og bredere sammenhæng. Jeg tror, det er en af de ting, der er vigtige, når vi nu skal til at gå i detaljer i de kommende år, at vi får indrettet nye uddannelses tilbud på en sådan måde, at de kan være fristende, motiverende, for de grupper af unge, som ikke i dag føler sig særlig motiverede for at gå ind i uddannelsessystemet.

Jeg håber, at der fortsat vil være plads til utraditionelle indgangsveje til uddannelserne og plads til forsøgsvirksomhed på hele feltet. Jeg minder om – jeg har vist også sagt det tidligere – at vi allerede har gjort ganske gode erfaringer i en række af de uddannelsesforsøg, der er i gang i forbindelse med bekvæmhed af ungdomsarbejdsløsheden.

Der er vel ingen tvivl om, som det også er sagt af flere ordførere, at når vi skal i gang med den mere detaljerede lovgivning, vil der opstå en række problemer, måske også strid om visse punkter. Jeg skal ikke i dag gå ind i debatten, som vi så ofte har haft omkring mesterlæren og EFG, men jeg vil gerne understrege, som jeg i øvrigt har gjort det tidligere, at de værdier, der knytter sig netop til mesterlæren, ved at den åbner mulighed for, at unge kan begynde deres uddannelse i det lokale område og i praktisk beskæftigelse, er så værdifulde, at vi, uanset hvordan vi nu får udformet uddannelserne og deres indhold i fremtiden, må holde fast ved dem.

Om lærerkvalifikationerne gøres der blot den bemærkning, at man skal sikre, at alle lærerkategorier har et alment kendskab til hele uddannelsesområdet, så man kan give den bedst mulige orientering om de muligheder, der ligger i uddannelsessystemet. Vi har altså slået fast, at ingen ved dette beslutningsforslag stiler imod en integreret læreruddannelse.

Der er både i debatten her, betænkningen og i beslutningsforslaget gjort meget ud af

behovet for erhvervsvejledning og praktisk beskæftigelse. Jeg tror, det er rigtigt at få slået fast, at når vi taler om erhvervsvejledning her, gælder det både den, som gives i folkeskolen – og det er måske i virkeligheden det allervæsentligste at få sagt i denne forbindelse – og den, der i øvrigt skal knytte sig til hele feltet af ungdomsuddannelser. Jeg tror, at netop folkeskoleforligspartierne har en forpligtelse til nu – med ministerens medvirken naturligvis – aktivt at gå ind for, at vi kan få forbedret erhvervsvejledningen, erhvervsorienteringen, i folkeskolen.

Vi er også i det radikale venstre tilfreds med, om end nogle har været kritiske over for det, at der i beslutningsforslaget er et punkt med, som forpligter os på voksenundervisningens område. Jeg synes, det er rigtigt, når vi nu er i gang med fortsat at udbygge uddannelses tilbuddene til de unge, at vi da ikke glemmer forældregruppen, forældregenerationen, men føler os forpligtet til, hvordan vi så end skal gribe det an, at udbygge uddannelses tilbuddene til den voksne generation.

Jeg føler også trang til at sige, at selv om dette beslutningsforslag ikke rummer punkter eller beslutninger, som direkte har indflydelse på de frie skoler, på ungdoms- og efterskolerne, på højskolerne og landbrugsskolerne, så tager jeg det som givet – og jeg tror også, ministeren har sagt det her fra talerstolen før – at vi naturligvis i dette udbyggede uddannelsessystem for vore unge skal sikre plads til de frie skoler i mindst samme omfang, som vi har i dag, og på mindst lige så gode vilkår, som vi giver i dag.

Jeg tror altså, at vi med dette beslutningsforslag er i stand til at nå nogle af de intentioner, som vi havde sat os i den drøftelse, vi har haft tidligere, og jeg tror, at vi opnår at dreje strømmen af unge til gymnasiet, som jo har skabt os en række problemer, og som har bekymret os herinde, idet vi nu kan gøre en forstærket indsats over for den gruppe af unge, der gerne vil gå ind i erhvervsuddannelserne, og over for den gruppe af unge, som i øvrigt er meget lidt motiveret for overhovedet at modtage nogen form for undervisning.

Jeg skal afsluttende sige, at der efter dette beslutningsforslags vedtagelse kommer en tid, hvor der skal følges op med ikke ubetydelig lovgivning, der formentlig vil strække

[Ole Vig Jensen]

sig over flere år, og derfor tror jeg, det er væsentligt, at vi netop har sikret, at det er et bredt forlig omkring dette beslutningsforslag, sådan at vi kan fastholde sigtet i det, vi vil, igennem den lovgivning, der skal følges op med i løbet af de kommende år. Vi føler os stærkt forpligtet fra det radikale venstres side til at mevirke i det videre arbejde.

Mimi Jakobsen (CD):

Hr. Bertel Haarder var i sin tale i dag inde på, at venstre i høj grad var utilfreds med den tilstand, der hersker på dette område i dag, og hr. Bertel Haarder udtrykte en formodning om, at vi andre nok ikke var så utilfredse, men i virkeligheden var meget godt tilfredse med, hvordan disse uddannelser forløber. Der skal ikke være nogen som helst tvivl om, at centrum-demokraterne i allerhøjeste grad er utilfredse med udviklingen i dag. Men jeg vil gerne erindre hr. Bertel Haarder om, at det ikke er med centrum-demokraternes stemmer og vilje, at man åbner og i princippet har lavet en fri adgang til gymnasiet. Det er nemlig noget af det, man glemmer i denne diskussion. Man kan tale om, at de unge føler sig motiveret for at gå i gymnasiet, fordi de er bange for, at man ikke kan klare sig uden studentereksamen. Det er da sikkert rigtigt. Men man har altså også åbnet de praktiske muligheder for, at det kunne lade sig gøre, og det har venstre bl. a. været med til i to omgange. I den ene omgang lempede man adgangskravene fra folkeskolen, og i den anden omgang fjernede man latinen som adgangskrav. Når ikke alle kan latin, så er der ingen grund til, at nogen skal kunne det – og da slet ikke dem, der skal i sprogligt gymnasium. Hvad i alverden skulle de dog med latin?

Der er altså grunde til, at vi står i den situation, som vi gør i dag – også andre grunde, end der har været nævnt her. Det kan vi naturligvis ikke tage ansvar for. Men på den anden side set er vi da parate til at være med til at løse nogle problemer omkring det, når nu forholdene er, som de er.

Det er for så vidt heller ikke os fremmed, at de praktiske uddannelser har store problemer. Jeg vil godt understrege, at centrum-demokraterne bl. a. igennem det økonomiske forlig, som vi deltager i, i allerhøjeste grad er med til at betale for – eller i hvert fald står

inde mandatmæssigt for – at denne udbygning kan finde sted geografisk og antalsmæssigt. Vi beklager meget, at venstre ikke har været med i det forlig, men så er det da godt, at vi andre kan skrabe pengene ind til disse ting, som nu bliver vedtaget i dag.

Må jeg sige med hensyn til styrkelsen af de 16–19-åriges uddannelser, at vi ønsker naturligvis som alle andre og i lige så høj grad som alle andre de praktiske uddannelser styrket. Vi finder bare ikke, at man gør det på den rigtige måde ved dette beslutningsforslag. Vi ønsker de faglige uddannelser styrket derved, at der går ry af dem som nogle svære uddannelser, som nogle, hvor man skal anstrenge sig, som nogle, der står respekt om, og som nogle, der ligger på et meget højt fagligt niveau. Men det fagligt høje niveau sikres ikke ved, at man begynder at tale om ligeværdighed med gymnasiet og ligesom begynder at trække det over i den retning, at jo mere bogligt det bliver, jo finere bliver det. Vi så meget gerne de faglige uddannelser styrket, for det første ved en udbygning og en spredning – for det er da klart, man ikke melder sig til de faglige uddannelser, når der ligger et gymnasium på den anden side af gaden – for det andet gennem denne HTX-uddannelse, som kunne være toppen af kransekagen, som kunne appellere til dem, der føler, at de gerne ville stille lidt højere og gå lidt videre. Det var en glimrende gulerod at hænge foran de praktiske uddannelser. Det er vi meget kedde af ikke er blevet til noget.

Med hensyn til at styrke gymnasiet – det kan paradoksalt nok være nødvendigt, uanset at der altså er 40 pct. af en årgang, der føler sig tiltrukket af det – er vi i hvert fald helt sikre på, at man ikke styrker gymnasiet ved nu at begynde at tale om 8 dages praktisk beskæftigelse i arbejdslivet. Jeg går ud fra, at der i virkeligheden er tale om 5 dage. Hvad forestiller man sig unge mennesker kan nå at indtage på 5 dage på en arbejdsplads? Må jeg erindre om den standende diskussion på folkeskoleområdet med hensyn til den uges erhvervspraktik, som de allerfleste steder er udvidet til 14 dage allerede i folkeskolen? Man ved nemlig, at der intet kan ske i løbet af 5 dage. Det kan der heller ikke for nogle gymnasieelever, der kommer ud og for første gang skal stifte bekendskab med arbejdslivet. Vil man det, som flertallet her øn-

[Mimi Jakobsen]

sker, måtte man i hvert fald have forlænget den periode. Vi ville have stemt imod det, det kan jeg godt sige, for vi mener ikke, det hører hjemme i gymnasiet, men det er i hvert fald det rene tidsspilde at sende unge mennesker ud på en virksomhed i 5 dage.

Med til diskussionen om gymnasiet hører selvfølgelig også – i hvert fald set fra vores synspunkt – det forslag, som vi selv har fremsat, og som jo led en noget krank skæbne, det skal ikke være nogen hemmelighed. Vi erkender blankt, at med den tilslutning, der er til gymnasiet i disse år, kan det ikke nytte noget, at man lader hele denne årgang gå ind til et samlet forløb, hvorpå man så står med en 3-årig uddannelse, som man ikke kan bruge til ret meget. Vi så meget gerne gymnasiet delt op, således at man havde et 2-årigt gymnasium, som man kunne forlade og derved gå over i en række mellemuddannelser, og et 4-årigt gymnasium, som så var den studieforberevende uddannelse, som gav adgang til de højere læreanstalter. Det havde ikke større succes her i tinget, men vi arbejder naturligvis videre med det.

Det styrker ikke nogen af disse ungdomsuddannelser, at man forsøger at blande dem sammen. At man tidligere har lagt noget mere bogligt i de praktiske uddannelser, er den første fase. Nu skal det praktiske altså også over i de boglige uddannelser. Det er ikke svært for os andre, der har fulgt udviklingen, at se, hvor det bærer henad. Nu skal det altså være »lidt om alt, kort fortalt«. Man lærer lidt af hvert i begge uddannelser, og så skal det såmænd nok vise sig på et eller andet tidspunkt, at det af ressourcemæssige årsager vil være yderst hensigtsmæssigt at sammenlægge uddannelserne.

Den tredje gruppe, som vi også fra CDs side føler der er megen grund til at beskæftige sig med, er den såkaldte restgruppe – de unge, der ikke umiddelbart er motiverede for en uddannelse. Men hvad er det for tilbud, man giver dem nu? Ja, det er såmænd nogle yderligere uddannelses tilbud. Det skal nok tiltrække dem. Det skal nok tiltrække de unge mennesker, der er dødtørste af boglige tilbud, at man nu giver dem nogle nye. Vores bud på det problem havde været, at man lod dem komme ud i nogle praktiske aktiviteter. I løbet af ganske kort tid eller i hvert fald et par år vil de så føle behovet for yderligere teori, og så er de måske motiverede. Men at

lægge nogle yderligere uddannelses tilbud oven på dem, de er dødtørste af i forvejen, ser vi i hvert fald ingen særlig fornuft i.

Må jeg sige generelt om forslaget, som åbenbart er til stor glæde for dem, der deltager i forliget, at vi ser fra CDs side ingen garanti i det forslag og i det forlig for, at man ikke kører videre ad den socialdemokratiske lighedslinje, som nu vistnok hedder ligeværdighed lige for tiden. Meget ændrer sig i dette samfund, men den socialdemokratiske uddannelsesideologi har ikke ændret sig en tøddel, og der er intet i dette forslag, der forhindrer, at man kører videre ad den linje. Der er heller intet, der forhindrer, at der på længere sigt bliver skabt en enhedsuddannelse for de 16–19-årige. Jeg behøver vel ikke at sige, at det ikke bliver med centrum-demokraternes stemmer. Men det er jo også inderlig ligeegyldigt i denne forbindelse, når der er et flertal for det i forvejen.

Flere ordførere har været inde på, at det nu igen er folkeskoleforligskredsen, som er gået ind i dette forlig. Jeg må sige, at det har også undret os. Centrum-demokraterne indgår mange forlig, og vi angriber ikke det, at man indgår et forlig, men vi kan undre os over, at man nu, 5 år efter at man indgik et forlig om folkeskolen, som både kristeligt folkeparti og ikke mindst hr. Bertel Haarder har undsagt, kritiseret og rakket ned den ene gang efter den anden, har skabt mistillid omkring, fordi man har haft – med rette, mener jeg – stor mistillid til skiftende ministres måde at administrere denne lov på, at man nu er parat til igen at gå ind for en rammelov, hvis rammer denne gang ligger helt ude i horisonten. Man udtrykker ønsket om, at ministeren nu lever op til tilliden. Det håber vi sandelig alle sammen ministeren gør. Men det må undre, at disse partier, der ikke har haft særligt held med det sidste forlig ifølge dem selv, nu pludselig så ubetinget kan give sig hen og tro, at nu er den hellige grav vel forvaret.

Mit sidste råd til forligspartierne – det gælder især kristeligt folkeparti og venstre – må derfor være: hold godt øje med dette forslag. Hr. Bertel Haarder udtrykte allerede nu, at man allerede til efteråret ville begynde at følge det op. Jeg håber meget det lykkes. Jeg håber, man virkelig vil holde ministeren i ørerne, for det er i allerhøjeste grad påkrævet. Jeg tror desværre ikke, man får held

[Mimi Jakobsen]

med det, men naturligvis må vi da i sagens interesse ønske de to partier held med det.

Jeg tror ikke, jeg behøver at sige, at CD stemmer imod forslaget.

Steen Folke (VS):

Under førstebehandlingen af dette forslag gjorde jeg opmærksom på, at regeringen havde to muligheder i forbindelse med behandlingen af forslaget. Enten kunne man gå sammen med venstrefløjen og sørge for at gennemføre nogle af de reformideer, der virkelig lå i regeringens udspil, om end i stærkt udvandet og uforpligtende form, eller også kunne man gå sammen med højrefløjen, mere konkret især partiet venstre, og trække de sidste tænder ud af reformerne. Det var til at forudse, at det var det sidste, regeringen ville satse på, men trist er det nu alligevel.

Samtlige de ændringsforslag, som ministeren kom med, er indrømmelser til partiet venstre. Som helhed har de gjort et udvandet og uforpligtende forslag endnu mere udvandet og uforpligtende, bl. a. ved at erstatte ordet »skal« med »bør« i en række af forslags punkter.

Under førstebehandlingen trak jeg tre punkter frem som dem, der i særlig grad indeholdt nogle reformpolitiske perspektiver, nemlig punkt 4, punkt 6 og punkt 7. Hvordan er det nu gået med dem? Punkt 4 om adgangen til gennem flere forskellige ungdomsuddannelser at opnå en videregående kompetence er blevet afsvækket. Punkt 6 om uddannelsernes fælles indhold er blevet skamferet til ukendelighed. Punkt 7 er tænderne lige så stille trukket ud af gennem tilføjelsen om, at der kun skal være tale om korte perioder med praktisk beskæftigelse i gymnasiet og HF.

Blandt de mange andre ændringsforslag vil jeg kun nævne et par stykker, da de er mindre vigtige. Ændringsforslag nr. 9 og nr. 12 indeholder moderate og diskrete angreb på henholdsvis gratisprincippet og princippet om, at uddannelserne skal foregå ved en offentligt anerkendt institution. Endelig har man ved ændringsforslag nr. 13 distanceret sig fra en del af den forsøgsvirksomhed, der foregår i dag, og som kunne pege frem mod en egentlig reform af ungdomsuddannelserne.

Foruden alle disse ændringsforslag har venstre fået endnu en indrømmelse, nemlig udtalelsen i betænkningen om, at man vil arbejde for at undgå, at unge tager to uddannelser på samme niveau. Det er hr. Bertel Haarders mærkesag, og her har ministeren skam ellers forsvaret sig ihærdigt over for hr. Bertel Haarder og administrationsdepartementet. Men hr. Bertel Haarders omtale ved første behandling af »den mudderpøl af undladelsessynder og pengegriseri, som fem års socialdemokratisk uddannelsespolitik har sænket os ned i« – ja, det er skam et citat fra folketingets forhandlinger 1979-80, 2. samling sp. 7360 – har åbenbart gjort indtryk på ministeren. Denne udtalelse i betænkningen i forening med beslutningsforslagets punkt 3 og 5, som jeg kritiserede ved første behandling, indebærer en risiko for, at forslaget vil blive brugt til at finde besparelser på ungdomsuddannelserne. Punkt 3 og 5 drejer sig om oprettelse af korte kursus, om kortere EFG-uddannelser og om større fleksibilitet i uddannelserne, altså en modulopbygning, som vil undergrave de eksisterende varige og sammenhængende ungdomsuddannelser. Ingen skal være i tvivl om, at når vi snakker reformpolitik, så er det ikke mindst besparelser, venstre er ude efter, og socialdemokratiet og regeringen har endnu en gang vist sig imødekommende.

Men SF er også med i forliget, kan undervisningsministeren triumferende sige til mig. Det må jeg jo erkende, men jeg begriber det ikke. Så vidt jeg kan se, er der ikke et eneste af de ændringsforslag, der nu er stemt igennem, der har imødekommet SF. Tværtimod burde SF havde stemt imod samtlige de ændringsforslag, jeg har omtalt. Hvad der har fået SF til at tilslutte sig det forlig, som socialdemokratiet reelt havde indgået med de tre borgerlige partier, må guderne vide – eller måske snarere hr. Aksel Larsen i hans grav. Jeg håber i det mindste, at Ømann og Poul Dam og Maigaard bemærker, at det ikke er så galt med SFs venstredrejning.

Det forslag, der nu bliver vedtaget, løser overhovedet ikke nogen af de påtrængende problemer inden for ungdomsuddannelserne. Gymnasiet kan stort set opretholdes i den form, det har i dag. Det ensidige boglige sigte antastes ikke. Nu skal eleverne blot på et par ugers ekskursion ud i arbejdslivet. Det kalder jeg sandelig en reform! Mesterlæren

[Steen Folke]

afskaffes ikke. Man kan køre videre med det håbløse tostrengede system inden for de faglige uddannelser. EFGs problemer løses ikke. Dels er der selvsagt ikke noget med løn på basisåret, dels er der ingen garanti for en løsning af praktikpladsproblemet.

Her ligger vel den eneste tilsyneladende imødekomelse af SF i betænkningen, nemlig det lille afsnit om, at ministeren vil søge at fremskaffe flere praktikpladser. Men dels står der ikke andet, end hvad ministeren under alle omstændigheder ville gøre – det fremgik jo af det møde, vi havde på Marienborg – dels er der stadig ikke tale om den garanti for, at en påbegyndt EFG-uddannelse kan fuldføres enten med praktikpladser eller i nødsfald med værkstedsskole, som vil være det eneste anstændige over for dem, der starter en uddannelse. Er det dette figenblad, som SF vil dække sin tilslutning til SV-m.fl.-forliget bag? Det var jo ikke ligefrem nogen begejstret anbefaling af forslaget, som var indeholdt i fru Ebba Stranges ordførertale i dag.

Det forslag, der står tilbage, efter at forligspartierne har stemt deres ændringsforslag igennem, er et forslag, der stort set er blottet for de reformpolitiske visioner, som har optaget de sidste 10 års debat om ungdomsuddannelserne. Det er endvidere et forslag, som ikke løser nogen af de påtrængende problemer, som plager såvel gymnasiet som de erhvervsfaglige uddannelser. Det er et forslag, som er så vagt udformet, at det omtrent kan bruges til hvad som helst. Endelig er det et forslag, som indebærer mulighed for direkte forringelser i forbindelse med punkt 3 og punkt 5 og dette med dobbeltuddannelse.

VS vil stemme imod det samlede forslag efter vedtagelsen af forligspartiernes ændringsforslag.

Chr. Christensen (KrF):

Det er altid vigtigt, når man indgår et sådant forlig, at man har sikkerhed for, at det har den rigtige balance i befolkningen. Det er da meget interessant her at høre fra den ene side af salen, at man ikke forstår, at et socialistisk parti som SF overhovedet kan have noget med sådan et borgerligt forslag at gøre, og fra den anden side høre, at dette forlig i virkeligheden bare er en fortsættelse

af den socialistiske linje. Så tror jeg egentlig, at balancen er nogenlunde rigtig.

Jeg vil gerne, inden jeg kommer med nogle principielle bemærkninger om beslutningsforslaget, rette en tak til hr. Bertel Haarder, fordi han på så redelig og glimrende vis placerede forhandlingerne i deres rette sammenhæng. Jeg vil også sige tak til fru Mimi Jakobsen for den venlige henstilling til kristeligt folkeparti om at være forsigtig, når vi går ind i et sådant forlig. Fru Mimi Jakobsen ved lige så vel som jeg, hvor farligt det er at sidde ved et forhandlingsbord, men fru Mimi Jakobsen har også allerede nu erfaring for, at det netop er ved dette bord, afgørelserne træffes, og at beslutningerne derfra kan føres ud i livet.

Når fru Mimi Jakobsen undrer sig over, at kristeligt folkeparti er med i dette forlig, og henviser til vores nervøsitet for udviklingen med folkeskolelovsforliget, så vil jeg gerne sige, at lige så vel som kristeligt folkeparti under folkeskoleforliget har råbt gevalt, hver gang vi havde en fornemmelse af, at udviklingen gik i en anden retning end forudset og besluttet, så vil vi også under dette forlig råbe gevalt, hver gang et forslag kommer frem, der ikke er i overensstemmelse med de intentioner, der ligger i dette forlig.

For kristeligt folkeparti har det været væsentligt, at de 16-19-åriges uddannelse over mesterlæren og EFG-uddannelsen bliver gjort mere attraktiv. Det må ske bl. a. ved at styrke disse uddannelsers teoretiske og praktiske indhold, sådan at de kan give tilstrækkelig baggrund for ansættelse inden for handel, håndværk og industri samt give mulighed for videreuddannelse inden for disse områder. Det var det, kristeligt folkeparti gik til valgkamp på. Det er det, vi har trukket frem, også i forbindelse med behandlingen af dette beslutningsforslag. Det kan ikke være meningen, at man skal have en studentereksamen, for at man kan få stilling i en bank eller i en forretning.

Igenom en højnelse af de praktiske uddannelser kan vi på bedste måde begrænse den unaturligt store tilgang til gymnasiet, som vi oplever i disse år, men vi kan samtidig få mulighed for på den måde at fastholde gymnasiets høje faglige niveau og dermed også sikre denne uddannelse som baggrund for videregående teoretisk uddannelse. Når der fra visse partiers side har været udtrykt

[Chr. Christensen]

betænkelighed netop ved denne uddannelsesforms fortsatte eksistens og kvalitet, vil jeg medgive, at disse betænkeligheder har vi også haft, men vi mener, at vi med ændringsforslaget har taget højde derfor. Vi vil selvfølgelig følge udviklingen meget nøje på dette område.

Det har endvidere for os været helt afgørende, at man ikke i de fremsatte uddannelsesstilbud afskar de unge fra selv af være medbestemmende om, hvilken uddannelsesvej de ville gå. Derfor må der ganske naturligt være lige muligheder for den praktiske uddannelse inden for EFG og inden for mesterlæren. Denne neutralitet imellem disse to uddannelser er igennem det nu vedtagne ændringsforslag opretholdt.

Det er meget vigtigt, at disse uddannelser bevarer deres tilknytning til erhvervslivets forskellige grene. Det er derfor også væsentligt, at de faglige områder, der hidtil har været med til at udforme uddannelsernes indhold og form, fortsat bevarer denne ret. Det er netop også sikret gennem disse ændringsforslag.

For at lette de unges bevægelighed i uddannelsessystemet er det nødvendigt, at lærerne har så meget kendskab til de forskellige uddannelsesområder, at de kan give eleverne en rimeligt god orientering, men man må samtidig have for øje, at det faglige niveau i såvel gymnasiet, HF som på EFG, tekniske skoler og handelsskoler skal opretholdes eller snarere højnes. Dette kan efter vor opfattelse ikke opnås, hvis man vil ensrette læreruddannelsen, sådan at alle lærere skal kunne undervise på alle ungdomsuddannelsernes forskellige områder. Det var det, der var lagt op til i beslutningsforslagets punkt 10, men som netop ved ændringsforslagene nu er bragt på plads.

Det af ministeren fremsatte beslutningsforslag tilgodeså ikke de synspunkter, jeg her har fremført. Derfor var vi egentlig indstillet på at afvise forslaget, selv om en løsning af de 16-19-åriges uddannelsesproblemer trænger sig meget stærkt på. På den baggrund vil jeg takke ministeren, fordi ministeren efter et fællesmøde i uddannelsesudvalget på Marienborg og efter forhandling til forskellig side, som beskrevet af hr. Bertel Haarder, indbød skoleforligspartierne til forhandling, bl. a. med henblik på at imødekomme nogle af de synspunkter, jeg her har givet udtryk for.

Som også andre ordførere for forligspartierne har sagt, må man ikke tro, at alle uddannelsesproblemer for de 16-19-årige er løst ved denne aftale. Det er ganske givet, at der vil komme store problemer, når disse tanker, skal udkrystallisere sig i praktiske forslag, men det er lige så klart, at forligspartierne i fællesskab vil holde hovedsigtet for øje, sådan at vi hurtigst muligt kan få den højnelse af disse uddannelser, der er nødvendig. Det skal ikke skjules, at vi helt naturligt vil følge den videre planlægning med den allerstørste opmærksomhed, ikke mindst de frie skolers muligheder under de 16-19-åriges uddannelsesforløb.

Det er vor opfattelse, at der med vedtagelsen nu af de stillede ændringsforslag er skabt en acceptabel ramme for den videre lovgivning, og derfor skal jeg anbefale, at man nu vedtager beslutningsforslaget.

Alfred Hansen (DR):

Det er en grundholdning hos retsforbundet, at alle skal have den uddannelse, som den enkelte har lyst til, evner for og interesse i at få, og at ingen af økonomiske grunde skal afskæres fra at få den uddannelse.

Jeg mener i og for sig ikke, at en vedtagelse af beslutningsforslag nr. B 83 er en forudsætning for, at der kan tages initiativer til en ændring af vores ungdomsuddannelser. Jeg har ofte opfordret til, at der blev taget et initiativ. Jeg mener ikke, at der havde været noget som helst til hinder for, at skiftende ministre for længst kunne have bragt en bedre balance mellem de boglige og de mere erhvervsprægede uddannelser.

Det er oplagt, at der ikke i dag er tale om en reel valgmulighed med hensyn til, om man vil have en erhvervsuddannelse eller man vil have f. eks. en gymnasieuddannelse. Det er jo sådan, at amterne *skal* oprette gymnasier, hvis der er behov derfor, mens der *kan* etableres erhvervsuddannelser, hvis der er behov derfor. Det har naturligvis været særlig forvridende i tyndt befolkede områder, hvor man inden for en overskuelig rækkevidde har haft et gymnasium, men hvor man rent praktisk ikke har haft chance for at få en erhvervsuddannelse. Det mener jeg godt der kunne have været taget initiativ til at ændre uden en vedtagelse af beslutningsforslag nr. B 83.

[Alfred Hansen]

Man kunne næsten få en fornemmelse af, at når nu beslutningsforslag nr. B 83 endelig skal vedtages, er det for at dække over, at man ikke har skabt balance i disse forhold for længst, for ligesom at dokumentere over for befolkningen: vi har sandelig gjort noget, nu har vi vedtaget et beslutningsforslag.

Der kan også ligge noget andet bag, at man vil gerne vedtaget et beslutningsforslag. Jeg vil gerne citere de første 2 linjer:

»Folketinget opfordrer regeringen til ved de fornødne initiativer at sikre...«

Ved »de fornødne initiativer«. Er det gennem lovgivning, eller er det gennem administration? Jeg har bemærket, at de konservative, fremskridtspartiet, venstre og CD meget ofte – og også med nogen ret – har sagt, at de aldrig havde tænkt sig, at skolelovgivningen skulle resultere i de bekendtgørelser og i de cirkulærer, men ministeren har med god ret kunnet henvise til, at de er i fuld overensstemmelse med den pågældende lovs indhold og opbygning. Det er derfor med skuffelse og undren, jeg har bemærket, at netop disse partier, som gang på gang har følt, at der blev administreret hen over hovedet på dem, ikke kunne støtte retsforbundets forslag om en ændring af det første afsnit, som gik på, at folketetinget skulle opfordre regeringen til *ved lovinitiativer* at garantere de unge en uddannelsesmulighed.

Bliver der så tale om en reel valgmulighed? Det er smukke ord, der står i hovedindledningen til forslaget, at alle nu skal garanteres et tilbud om en ungdomsuddannelse. Ja men det kunne vi da for længst have realiseret, hvis vi havde dette ønske. Det er ikke sket ved, at man vedtager beslutningsforslaget. Og bliver der tale om en reel valgmulighed? Bliver det sådan, at den unge mand eller den unge kvinde, som gerne vil have en ganske bestemt uddannelse, også med garanti kan få den? Jeg tvivler. Er det inden for elevernes ønskeområder, at denne uddannelsesmulighed skal sikres? Eller bliver det efter princippet: du kan ikke blive murer, men du kan blive optiker?

Man må heller ikke få to uddannelser på samme niveau. Det er faktisk i strid med retsforbundets ønske. Vi erkender, at et menneske kan have valgt sig en uddannelse, som af forskellige grunde efter nogle år ikke er tilfredsstillende for den enkelte, og så mener vi faktisk, vedkommende bør have en chance

for at få en anden uddannelse. Det vil ikke kunne ske, hvis loven skal administreres i dens rette ånd, og det skal den jo nok. Venstre har i hvert fald koketteret med, at nu har man sikret, at man ikke kan give de unge mulighed for at få to uddannelser på samme niveau. Jeg kunne godt have lyst til i den forbindelse at spørge ministeren, om der vil blive mulighed for dispensation på dette punkt.

Med hensyn til adgangs begrænsningspolitikken, som vi fra retsforbundets side er imod – jævnfør det, jeg sagde i min indledning – har jeg faktisk en fornemmelse af, at man ved en realisering af beslutningsforslag nr. B 83 vil føre adgangs begrænsningen ned i ungdomsuddannelserne. Jeg skal gerne begrunde, hvorfor jeg har denne frygt. Jeg har fået oplyst – og det er også noget, venstre koketterer med – at der sandelig ikke skal uddannes flere inden for de enkelte områder, end der er behov for. Der skal være virkelig styring, virkelig kontrol, altså ikke tages hensyn til, hvad den enkelte unge ønsker, men udelukkende til, hvad samfundet har brug for. Jeg har endnu ikke været præsenteret for prognoser, som har holdt. Hvem ved, hvor mange der skal bruges på forskellige tidspunkter af forskelligt uddannede? Men det er altså sådan, at forslaget tilsigter, at der ikke skal uddannes flere inden for de enkelte områder, end der er behov for. Så er det, jeg stiller spørgsmålet: når nu man har fyldt de dér kasser med lige præcis det antal unge, der er behov for, har man så opbrugt kvoten for en årgang, eller kunne man ikke tænke sig eller frygte, at der måske var 8.000–10.000–15.000 unge, der desværre ikke rigtig blev plads til i nogle af de uddannelser? Har man så fået en restgruppe på et lavere niveau? Fra retsforbundets side så vi selvfølgelig helst, at vi ingen restgrupper har, men skal vi endelig have restgrupper, vil vi godt nok foretrække – ikke mindst under hensyntagen til den katastrofale arbejdsløshed, vi har – en restgruppe på et højere niveau.

Der er altså en hel del uafklarede ting, eller en hel del ting, der hos mig efterlader en meget dyb skepsis. Hvad er det, man vil? Vil man samordne erhvervsuddannelser og gymnasiet? Det er der mange ting der tyder på. Dette er vi imod. Vi mener faktisk, det er sundt, at vi har forskellige uddannelser, som

[Alfred Hansen]

kan konkurrere indbyrdes om standard og normer og kvalitet, men så sandelig også supplere hinanden. Vi mener ikke, at det hele bør laves til en gryderet, hvori der er forskellige ingredienser, som vi ikke rigtig ved hvad er fremstillet af. Vi mener naturligvis, at man bør arbejde i retning af at styrke og udbygge de erhvervsgymnasiale uddannelser, hvad også et af mine ændringsforslag tog sigte på – her tænker jeg på HTX og højere handels-eksamen.

Jeg har et spørgsmål til ministeren vedrørende punkt 11. Det er ikke for at være ufor- skammet – for selvfølgelig kunne vi have spurgt om mange flere ting i udvalget – men jeg synes måske nok, det ville være rart her ved sidste behandling at få en kommentar fra ministeren til punkt 11. Hvordan vil mi- nisteren sikre, at lærerne ved ungdomsud- dannelsen får et alment kendskab til hele uddannelsesrådets faglige indhold? Vil ministeren med denne hensigtserklæring have sammenblandet de forskellige uddannelser og det faglige indhold? Hvilke initiativer skal der tages for at leve op til punkt 11 i forsla- get?

Der har været talt meget om det forlig, der er indgået mellem de fem skoleforligspartier. Det er klart, at hr. Bertel Haarder føler, han har fået meget ud af det. Jeg er næsten sik- ker på, at ordføreren for socialdemokratiet ikke føler, at han har givet afkald på ret me- get. Det står selvfølgelig til forligspartierne at finde ud af, hvem der har fået mest. Jeg me- ner at kunne notere, at det etablerede forlig udtrykker en vis åndelig nøjsomhed hos alle parter. En første oplevelse af de stillede æn- dringsforslag er den, at der nok er foretaget en vis opblødning, f. eks. ved at erstatte det meget kategoriske »skal« med det mindre forpligtende »bør« – selv om man i ministe- rielle skrivelser vistnok altid opfatter »bør« som »skal« – men herved får det hele en lidt mere bløvede karakter.

Fra retsforbundets side er vi meget parate til at tage del i den lovgivning, som må blive en naturlig konsekvens af en vedtagelse af beslutningsforslag nr. B 83. Vi sidder ikke og spiller de fornærmedes rolle og siger: nu har de lavet det forlig og ikke engang spurgt, om retsforbundet ville være med i det, for der er et massivt flertal for det, og det affinder vi os med. Ministeren skal vide, at både når det drejer sig om økonomiske bevillinger til ud-

dannelser, og når det drejer sig om at få eta- bleret og styrket erhvervsuddannelserne, vil vi meget gerne være med til positiv deltagel- se i det lovgivningsarbejde, der kommer, uanset hvilket flertal der står bag beslut- ningsforslag nr. B 83. Men vi lægger megen vægt på, at alt det, der skal sættes i værk vedrørende dette område, beslutes her i fol- ketinget og kun her i folkettinget.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg vil gerne begynde med at udtrykke både en stor tilfredshed med og en stor glæ- de over, at vi nu i dag efter mange års dis- kussion om dette område kan få taget en be- slutning omkring de 16–19-åriges uddannel- ser. Jeg har ofte givet udtryk for, at jeg be- tragter dette område som det største uddan- nelsespolitiske problem, vi har haft, og det er derfor med glæde, jeg ser, at rammerne for dette område kan blive vedtaget i folketinget, så vi har grundlaget og retningslinjerne, hvorefter vi skal arbejde med løsningen af disse problemer.

Jeg vil også gerne takke for den brede til- slutning, der har været til forslaget. Jeg sy- nes, det er vigtigt og værdifuldt med et for- slag af denne art, at tilslutningen er bred. Det giver en stabilitet i arbejdet fremover, og det er en, synes jeg, lykkelig videreførelse af den tradition, at vigtige uddannelsespolitiske initiativer er baseret på et bredt politisk fler- tal.

Jeg skal i øvrigt kun gøre nogle forholds- vis få bemærkninger til enkelte af ordfører- ne. Hr. Bertel Haarder talte om, at jeg i dag fik både en gave og en opgave. Dertil vil jeg gerne svare, at jeg er glad for opgaven, fordi problemet netop har været det manglende grundlag for tilrettelæggelsen af dette områ- de. Med det beslutningsforslag og den opga- ve, der ligger i beslutningsforslaget, får vi åbnet op for at kunne gå i gang; vi får så at sige arbejdsgrundlaget.

Hr. Bertel Haarder anmeldte også, at han allerede fra efteråret, forstod jeg, ville begyn- de at spørge til en lang række ting, hvordan det gik med dem, og det skal hr. Bertel Haarder da være mere end velkommen til. Det er altid godt at blive holdt til ilden. Men jeg bliver nødt til at sige, at hele dette ud- dannelsesområde indeholder problemer, som ikke løses hverken på et halvt eller et helt år,

[Undervisningsministeren]

så hr. Bertel Haarder må ikke blive skuffet, hvis han ved juletid må konstatere, at ikke alle problemerne inden for ungdomsuddannelserne er løst.

Fru Karen Højte Jensen mente, at vi med dette forslag ødelægger gymnasiet, vi sænker niveauet, og der var andre bemærkninger af lignende art. Jeg tror ikke, det har så forfærdelig megen mening ved denne lejlighed at gå nærmere ind i den diskussion. Jeg vil blot sige, at jeg har meget svært ved at se, hvorfor dette forslag ødelægger gymnasiet. Hvis nogen var kommet og havde sagt til mig, at jeg med dette forslag, jeg har lagt frem for folketinget, måske var gået for lidt ind på de problemer, der er i gymnasiet, kunne jeg ligesom bedre have forstået det. Der er nogle ganske enkelte bemærkninger rundt om i forslaget og dets bemærkninger om gymnasiet, men jeg har en fornemmelse af, at fru Karen Højte Jensens bemærkninger har deres baggrund i, at alt nyt er af det onde, og det er selvfølgelig et synspunkt, man må have lov at have, men så tror jeg ikke, det er så forfærdelig meningsfuldt at diskutere videre.

Fru Karen Højte Jensen sagde også, at de unge, dygtige, motiverede lades i stikken med dette forslag. Jeg må sige, at her holder min evne til overhovedet at fatte ordene ligesom op, for det, der netop her er åbnet op for, er, at unge mennesker får nogle flere muligheder. De bliver ikke tvunget til et valg som 16-17-årige – et valg, der bærer dem for resten af deres tilværelse – men der bliver en række mere varierede og fleksible muligheder for dem. Det eneste, jeg kan se som baggrund for, at fru Karen Højte Jensen er kommet med en sådan bemærkning, må være den omstændighed, at vi i forslaget har tilladt os at antyde – eller mere end antyde: at sige – at en del af vores ressourcer skal bruges på det problem, der hedder restgruppen, den, som i dag står uden nogen uddannelse. Men jeg kan ikke rigtig for alvor tro, at fru Karen Højte Jensen mener, at den omstændighed, at vi vil anvende ressourcer her, er ødelæggende for de dygtige, unge, motiverede.

Fru Ebba Strange var inde på en række spørgsmål, som ikke var løst med dette forslag, og som fru Ebba Strange gerne så løst. Jeg kan sige for en række af disse problemers vedkommende – det gælder bl. a. spørgsmålet om mesterlæreren og spørgsmålet om, at gymnasiet nok også trænger til en re-

form – at det er jeg enig i, men jeg har ment, at vi stod over for så presserende problemer, at det var vigtigt ligesom at få taget fat især på de erhvervsfaglige uddannelser, og få taget beslutning herom. De andre problemer må tages op i det løbende arbejde, som skal ske i de kommende år.

Hr. Ole Vig Jensen var inde på nogle betragtninger omkring den fysiske planlægning, som også skal sikre den geografiske spredning. Det er betragtninger, jeg er enig i. Vi ved alle, at det er kostbart. Jeg har for nylig været i finansudvalget og fået ret mange penge til udbygning af dette uddannelsesområde, og det er med henblik på både kapacitetsmæssig forøgelse og en rimeligere geografisk spredning. Det er en proces, der nødvendigvis må løbe over en årrække, men sigtet må være, at ingen afskæres fra at få en erhvervsfaglig uddannelse, fordi der er for stor en geografisk barriere.

Hr. Ole Vig Jensen var også inde på spørgsmålet om erhvervsvejledningen i folkeskolen, der skal forbedres. Jeg tror også, vi drøftede det spørgsmål ved førstebehandlingen. Jeg er af den formening, at det er et overordentlig vigtigt sted at sætte ind. Det er ikke kun et spørgsmål om folkeskolens erhvervsvejledningslærere, det er i nok så høj grad et spørgsmål om, at den enkelte lærer, den lærer, der i det daglige har kontakten med børnene i folkeskolen, også har et rimeligt godt kendskab til det erhvervsfaglige uddannelsesområde og ikke kun til det gymnasiale uddannelsesområde, som læreren selv har gået igennem.

Jeg vil gerne bekræfte, at der også fortsat skal være plads for de frie skoler inden for vores uddannelsesområde.

Endelig vil jeg takke hr. Ole Vig Jensen for det, oplevede jeg, meget positive tilsagn om at medvirke konstruktivt i det arbejde, vi skal igennem fremover.

Fru Mimi Jakobsen var meget vred på dette forslag. Jeg må indrømme, at mens jeg sad og lyttede til fru Mimi Jakobsen, gik det pludselig op for mig, hvordan man kommer til at slås med vejrmøller. Fru Mimi Jakobsen snakkede om det praktiske arbejde i relation til gymnasiet og nævnte, at det skulle være 8 dage, men så blev det kortet ned til 5 dages praktisk arbejde. Jeg ved ikke, hvor fru Mimi Jakobsen har disse betragtninger fra, for det står der ikke noget om. Sagen er,

[Undervisningsministeren]

at ingen af os vel kan være uenige i, at det, at alle unge mennesker har kendskab til praktisk arbejde, er en fornuftig ting. Der står i bemærkningerne til forslaget:

»Det bør derfor undersøges, hvilke muligheder de elever, som følger en uddannelse, der fortrinsvis er studieforberegende, vil have for at få praktisk beskæftigelse i arbejdslivet til at indgå som et led i deres uddannelse.«

Det kan dog vist ikke siges at være nogle særlig revolutionerende bemærkninger, men det er et ønske om at få kulegravet denne problemstilling og se, hvilke muligheder der er for det.

Fru Mimi Jakobsen sagde også, at nu ville vi komme og give restgruppen boglige uddannelses tilbud – den restgruppe, som var meget træt af boglig uddannelse. Her vil jeg igen henvise til bemærkningerne under punkt 3, hvor der bl. a. står:

»Det vil derfor blive en overordentlig krævende pædagogisk opgave at tilrettelægge uddannelses tilbud, der i særlig grad kan virke attraktive på denne gruppe unge.«

Fru Mimi Jakobsen kan sige, at det burde have været penslet mere ud, men når vi står med en gruppe af unge, der formentlig for en stor dels vedkommende er træt af for megen boglig undervisning i vores folkeskole, og vi siger, at der skal laves tilbud, der er attraktive for denne gruppe, så er det ikke helt nærliggende, at disse tilbud også skal være boglige. Jeg synes nok, det var en lidt pudsig bemærkning fra fru Mimi Jakobsen.

Fru Mimi Jakobsen sagde, at den socialdemokratiske uddannelsespolitik ikke har ændret sig, og det kan jeg helt erklære mig enig i. Jeg håber heller ikke, at den vil gøre det i sin grundholdning, men den vil selvfølgelig tilpasse sig den udvikling, som samfundsudviklingen kræver.

Hr. Steen Folke var inde på, at ordet »skal« nogle steder i dette forslag er udskiftet med et »bør«, og mente, at det er vældig udvandende. Jeg er nødt til at gøre opmærksom på, at der er tale om et beslutningsforslag, og der er ikke nogen væsensforskel på, om der står »skal« eller »bør«, for dette er rammerne, der skal arbejdes efter. Kompende lovgivningsinitiativer og andre initiativer skal tilrettelægges efter disse principper, så jeg har meget svært ved at se, at de æn-

dringsforslag, der indebærer denne lille ordombytning, er af særlig revolutionerende art.

Hr. Steen Folke gjorde nogle bemærkninger om to uddannelser på samme niveau. Jeg vil stå helt klart ved de bemærkninger, jeg tidligere ved andre lejligheder har gjort fra denne talerstol omkring den problemstilling, ikke mindst i forbindelse med administrationsdepartementets redegørelse. Men det, det drejer sig om her, er – og det er det, jeg har givet tilsagn om i betænkningens bidraget – at vi skal gennemgå vores uddannelser med henblik på at sikre, at vi ikke laver adgangskrav, som gør, at de unge mennesker er tvunget til at tage to uddannelser på samme niveau. Det er for så vidt også et svar til hr. Alfred Hansen, der sagde, at de ikke må få to uddannelser. Det er ikke det, det drejer sig om. Det drejer sig om, at vi ikke ved at sætte krav op af den ene eller den anden art tvinger dem igennem to sådanne uddannelser.

Hr. Steen Folke sagde, at dette forslag rummer farlige muligheder for besparelser. Det er dog vist første gang, jeg har hørt den bemærkning. Jeg har hørt meget om økonomien omkring dette forslag og megen bekymring for, at hvis vi skal leve dette ud i alle dets detaljer, så er det et kostbart forslag. Jeg er for så vidt enig i, at der ligger ting i dette forslag, som vil blive kostbare, men at det skulle være et besparelsesforslag, det må jeg blankt tilstå er en ny tanke for mig.

Hr. Chr. Christensen kom med nogle bemærkninger om, at arbejdslivets organisationer fortsat må sikres indflydelse på uddannelserne. Det er bemærkninger, jeg er ganske enig i, men jeg bliver nødt til at sige, at det var nu ikke ændringsforslaget, der sikrede dette. Det fremgår også klart af det oprindelige forslag, at der er ingen intention om at beskære arbejdsmarkedets parters indflydelse på uddannelserne. Der var én, der mente, at den formulering, der stod, kunne være misforståelig, og derfor er formuleringen ændret og måske gjort lidt klarere, men intentionen er den samme.

Hr. Chr. Christensen talte om enheds læreruddannelsen, som var afværget ved ændringsforslaget. Det var jo en debat, vi også havde ved førstebehandlingen af forslaget, og jeg må endnu en gang sige, at det, jeg har tænkt på med det pågældende punkt i beslutningsforslaget, er at sikre disse lærere viden og kyndighed nok til at kunne vejlede deres

[Undervisningsministeren]

elever med hensyn til andet end deres eget område. Det fremgår jo i øvrigt også klart af bemærkningerne til punkt 11, hvor der bl. a. står, at der lægges vægt på grundigt at orientere lærere om de uddannelser, der ligger uden for deres eget faglige felt. Det er ikke tanken, at lærerne på denne baggrund skal kunne varetage en egentlig undervisning på disse områder, men de skal besidde så meget kendskab til de øvrige fagområder, at de dels kan støtte og vejlede eleverne i valgsituationer o. lign., dels kan bibringe eleverne en forståelse for sammenhænge mellem deres egen uddannelse og andre uddannelser. Det turde dog vist klart fremgå her, hvad forslagets intention var på dette punkt.

Hr. Alfred Hansen spurgte mig, hvad de fornødne initiativer dækker over, om det dækkede over lovgivningsinitiativer eller administrative initiativer. Som vi brugte megen tid på Marienborgmødet for nylig på at diskutere, kan jeg her igen bekræfte, at de fornødne initiativer rummer både lovgivningsinitiativer og administrative initiativer. Jeg gav også tilsagn om på Marienborgmødet, at når det drejede sig om større og væsentligere ting, der gennemførtes administrativt, ville jeg vende tilbage til folketingets uddannelsesudvalg.

Hr. Alfred Hansen bad om en kommentar til punkt 11 i beslutningsforslaget. Det tror jeg han har fået med svaret til hr. Chr. Christensen.

Jeg skal blot til sidst endnu en gang takke for den brede opbakning, der har været bag dette forslag.

Bertel Haarder (V):

For en ordens skyld vil jeg lige minde ministeren om, at der i betænkningens formulering om at undgå dobbeltuddannelser sandelig ligger ganske betydelige sparemuligheder. Det er jeg sikker på vi er enige om, så det vil jeg blot have sagt for en ordens skyld.

Jeg lyttede meget intenst til den ventede hårde kritik fra ordførerne for de to kritiske borgerlige partier, fru Karen Højte Jensen og fru Mimi Jakobsen. Det er nu klart for alle, at der ikke er nogen formuleringer, man kan hænge kritikken op på, men der er nogle fornemmelser af, at vi har en minister, som måske vil lægge nogle andre ting i formuleringerne, end venstre vil, og at vi derfor nu kan

komme ud i en eller anden form for uføre. Det var vist det, der lå i talerne. Jeg forstod ikke nærmere, hvad det er, men lad os tage stilling til det.

Sagen er jo, at ministeren med dette forslag ikke får én eneste ny tilladelse eller ny bemyndigelse, som hun ikke har i forvejen. Derimod får hun en række forpligtelser, forpligtelser, som vi kan holde hende fast på. Det er situationen her. Der er ikke tale om, at hun nu får carte blanche til noget nyt, det har hun haft hele tiden, for undervisningsministeriet er fyldt med store og brede bemyndigelser, som lovgivningsmagten aldrig har blandet sig i. Her går vi ind og giver nogle målsætninger og bindinger, som ikke hidtil har været der. Det er den karakter, som dette forslag har.

Derfor kan man også nemt forklare, hvorfor jeg ved førstebehandlingen kunne sige, at det positive i dette forslag i og for sig var overflødig. Det begrundede jeg med, at ministeren jo bare kunne gøre det uden at spørge folketinget, og det havde jeg ret i. Men ministeren har altså brugt som undskyldning for ikke at gøre noget ved det, at hun ville have en beslutning fra folketingets side først. Vel, når ministeren bruger det som begrundelse, må vi fjerne den begrundelse, og derfor er det nu blevet sådan, som jeg sagde i mit første indlæg: nu har ministeren ikke længere nogen undskyldning for ikke at gå i gang med at løse de problemer.

Så sagde fru Karen Højte Jensen, at hun mente, vi hermed gav mesterlæren dødsstødet. Det står minsandten ingen steder; hvis man endelig vil, kan man sige, at man cementerer mesterlæren, for det står i betænkningen, at der skal fremskaffes flere lærepladser sammen med flere praktikpladser.

Videre siger fru Karen Højte Jensen, at formuleringen i punkt 6 kan tolkes sådan, at man ikke længere kan have mesterlære, for der er jo ikke disse almene fag. Nej, men det er jo derfor, der står »bør så vidt muligt«. I formuleringerne ligger der netop det, at en af de måder, hvorpå man kan opfylde de krav, der stilles op, er, at man gør, som man har gjort med teknikum, hvor der er en videreuddannelsesmulighed oven på en mesterlæreuddannelse. Man kan ikke ligefrem opstille mesterlæren som et forbillede i så henseende; der er ikke tale om, at man på nogen måde afskaffer mesterlæren hermed.

[Bertel Haarder]

Fru Mimi Jakobsens betragtninger om gymnasiet kan vi tilslutte os inden for venstre. Det har ikke noget med dette forslag at gøre. Det er måske i virkeligheden den sidste redningsplanke, hvis man vil bevare gymnasiet, for foretager vi os ingenting, strømmer størstedelen af eleverne ind i gymnasiet med uundgåelige sænkninger af adgangskravene og niveauet til følge. Så jeg tror snarere, det er en redning, vi her står over for.

Så siger fru Mimi Jakobsen, at vi i stedet for skulle have sagt noget om HTX. Ja men det gør vi, for det er netop HTX, der tænkes på, når der står, at man skal kunne komme videre, så vi ikke får blindgyder.

Nogle hængte frakken op på ordet »ligeværdighed«, og sagde, at det var et mistænkeligt ord. Vi har ikke nogen betænkeligheder ved at skrive under på begrebet ligeværdighed. Det er et glimrende ord, ja, det er vel noget af det bedste i hele forslaget, så jeg ser ikke noget mistænkeligt dér.

Hvad den praktiske beskæftigelse angår, må man vel sige, at erhvervspraktikken i virkeligheden er blevet mere nødvendig i gymnasiet end i folkeskolen, for i folkeskolen ved de fleste jo, at de enten skal i gymnasiet eller på handelsskolen. Men i gymnasiet er der virkelig brug for, at nogle flere opdager, at der er andre muligheder end at gå bevidstløs i gymnasielærernes fodspor ind på de højere læreanstalter og universiteterne. Der har de virkelig fået brug for en uges relevant erhvervspraktik, det vil sige noget, som ikke bare er noget tilfældigt, men som gerne skulle kunne føre til noget for de pågældende. Hvis der er noget, vi har brug for, var det at få opdyrket den form for relevant erhvervspraktik. Det er vanskeligt, forbandet vanskeligt, men ministeren har nu en forpligtelse til at prøve, og det ville i hvert tilfælde være godt, hvis det kunne lykkes.

Til slut vil jeg bare sige, at hr. Alfred Hansens bemærkninger om, at han i hvert tilfælde ikke ville være med til at spare noget osv., jo bare bekræfter indtrykket af retsforbundet som et parti, der i efterkrigstiden har forvandlet sig fra et spareparti til et soldeparti. Det vidste vi, og nu har vi fået det bekræftet endnu en gang.

Karen Højte Jensen (KF):

Ministerens bemærkninger om vores syn på restgruppen må stå for hendes egen regning. Vi er meget interesseret i, at denne restgruppe kommer ind i det eksisterende uddannelsessystem. Om gymnasiet ødelægges, er en subjektiv vurdering, for hvad er det at ødelægge? Med den ændring af gymnasiets formål og dermed indhold, der ligger i beslutningsforslaget, må jeg i forhold til vores ønske om gymnasiets indhold konstatere, at det ødelægges. Nye fag skal ind, derfor må andre gå ud, og da det i forvejen er svært at nå pensumet, må det naturligvis føre til en niveausænkning.

Ministeren konkluderede, at min holdning var, at alt nyt er af det onde. Må jeg replicere og sige: alt det gode er ikke nyt, og alt det nye er ikke godt.

Første næstformand (Enggaard):

Der må være mere ro i salen!

Karen Højte Jensen (KF):

Der blev sagt, at vi kun ville gøre noget for de motiverede. Jeg sagde, at de motiverede og dygtige elever lades i stikken i forhold til de umotiverede, og det betyder ikke, at jeg vil genere de umotiverede. Hvordan gør man så noget for de dygtige? Det kunne man eksempelvis gøre ved at oprette et teknisk gymnasium som et reelt alternativ til det eksisterende gymnasium. Hvis man virkelig ønsker at ændre strømmen fra det almene gymnasium, må der et alternativ til på samme niveau. Men jeg forstår, at man i kredse inden for socialdemokratiet finder, at et teknisk gymnasium er en eliteuddannelse.

Mimi Jakobsen (CD):

Blot to ganske korte bemærkninger; den ene til ministeren. Jeg vil gerne understrege, at det ikke er mig, der har fundet på det med de otte dage, det er noget, jeg har erfaret fra et af forligspartierne. Jeg skal selvfølgelig ikke hænge nogen ud, men jeg kan da sige til ministeren, at hun kan lytte til Radiotinget på lørdag, så får hun opklaret hvem.

Til hr. Bertel Haarder vil jeg gerne sige med hensyn til spørgsmålet om formulering, at det jo netop er det, vi angriber. Hr. Bertel Haarder har ikke forsømt en lejlighed til at forklare, at folkeskoleloven var en rammelov, og at den er blevet forkert fyldt ud. Det har

[Mimi Jakobsen]

hr. Bertel Haarder nu brokket sig gevaldigt over de sidste fem år, og det er præcis det, vi forventer vil ske igen.

Så fortæller hr. Bertel Haarder nu, at det er sidste udkald til redning for gymnasiet. Må jeg stadig væk erindre hr. Bertel Haarder om, at det er hr. Bertel Haarders eget parti, der har været med til at nedbryde gymnasiestrukturen ved først at tillade den frie adgang og dernæst at fjerne latinen som adgangskrav. Derfor kan jeg ikke beklage hr. Bertel Haarder i denne situation, jeg kan bare beklage, at det har givet dette resultat.

Steen Folke (VS):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget, men jeg vil gerne lige forklare ministeren de bemærkninger, jeg lod falde om muligheder for besparelser i forbindelse med dette forslag, når hun nu slet ikke kunne begribe det; jeg mener nu egentlig ikke, det var så ubegribeligt endda.

Det, jeg påstår, er ikke, at denne lov i sig selv er en besparelseslov. Det er da klart, at hvis man vedtager en lov om udbygning af erhvervsuddannelser og andre ungdomsuddannelser, koster det penge; det ved alle og enhver. Men det er ikke noget, man behøver dette beslutningsforslag til. Det at bevilge nogle flere tekniske skoler, nogle flere gymnasier osv., kræver ikke vedtagelse af et forslag om ungdomsuddannelserne med forskellige strukturelle ændringer, og hvad det nu indebærer. Det er altså et spørgsmål, der i virkeligheden ligger et helt andet sted. Hvis man skal give unge mulighed for overhovedet at få en uddannelse, koster det selvfølgelig nogle penge, men det kunne man gøre uden at vedtage noget som helst forslag til folketingsbeslutning, hvis der var den nødvendige vilje i finansudvalget og andre steder til at gøre det.

Det, der er problemet, er, at der i forbindelse med dette forslag er nogle punkter – og jeg har helt konkret fremhævet punkt 3 og punkt 5 – der indebærer nogle muligheder for besparelser, så vidt jeg kan se. Det drejer sig om disse korte kurser, det drejer sig f. eks. om forslag om at indføre en halvårs basisuddannelse til EFG i stedet for et helt år eller om kortere andendelsuddannelser under EFG i stedet for mere langvarige EFG-andendelsuddannelser. Det indebærer faktisk

nogle besparelsesmuligheder, og det er vi meget på vagt over for.

Tilsvarende gælder for punkt 5, der drejer sig om dette med, at man skal kunne afslutte uddannelserne på forskellige trin, den meget omtalte fleksibilitet. Ja, det er da klart, at der er nogle besparelsesmuligheder, hvis det i højere grad bliver kompetencegivende at gå ud af gymnasiet efter 1. g i stedet for bare efter 3. g. Så vil flere naturligvis benytte sig af det, og det indebærer også mulighed for nogle besparelser. Det er disse opbrydninger af sammenhængende, varige uddannelser i kortere moduler, som vi er modstandere af. Vi mener altså, at der i dette forslag, specielt punkt 3 og punkt 5, ligger nogle intentioner i den retning. Det har vi advaret imod, og det er en af grundene til, at vi stemmer imod forslaget som helhed.

Alfred Hansen (DR):

Jeg har kun en ganske kort bemærkning til hr. Bertel Haarder, som altså har lidt svært ved at holde styr på, hvornår der er tale om besparelser, og hvornår der er tale om ødselhed. Jeg ved ikke, hvad det er for eksempler, hr. Bertel Haarder tænker på, men han kunne jo prøve at erindre sig venstres krav om at spare 15 mia kr. på finansloven – er der ikke noget med, at der findes nogle venstrebesparelsesforslag? Samtidig må man konstatere, at venstre vistnok ikke på ét eneste område har stemt for regeringens besparelsesforslag her i tinget.

Forleden stemte hele venstregruppen på nær én for et tilskud på 108 mill. kr. til Stålvalseværket, og det var vel i og for sig heller ikke besparelsespolitik, der her lå til grund for denne stillingtagen. Det er et spørgsmål om prioritering, hr. Bertel Haarder.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges med 99 stemmer mod 43.

Første næstformand (Enggaard):

Om denne vedtagelse vil der nu blive givet meddelelse til undervisningsministeren.